

Завдання для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП Право, ОПП Медіація спеціальності 081 Право та ОПП Міжнародне право, спеціальності 293 Міжнародне право

Верховенство права: методологія тлумачення та застосування

1. До яких цінностей відносить Венеційська Комісія «За демократію через право» доктрину і принцип верховенства права?
2. Чим за їх правовою природою верховенство права і демократія у їх розумінні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
3. Чи можлива демократія без верховенства права і чи можливе верховенство права без демократії у їх розумінні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
4. Чим є принцип верховенства права у його розумінні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
5. В чому полягає «вужьке» розуміння принципу верховенства права у його тлумаченні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
6. Якими є властивості «вужького» розуміння принципу верховенства права у його тлумаченні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
7. В чому полягає «широке» розуміння принципу верховенства права у його тлумаченні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
8. Чи змінює природу принципу верховенства права відповідно до концепції Венеційської Комісії «За демократію через право» одночасне застосування «вужького» та «широкого» підходів до його реалізації?
9. Чим є за своєю природою запровадження правових позицій Верховного Суду, згідно концепції Венеційської Комісії «За демократію через право»?
10. В чому полягає найголовніше призначення принципу верховенства права у його розумінні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
11. У яких джерелах найбільш послідовно та повно розкрито зміст принципу верховенства права (його елементи)?
12. В чому полягає найголовніший здобуток спеціальної доповіді Венеційської Комісії «За демократію через право» на 86-му пленарному засіданні 25-26 березня 2011 р. з верховенства права?
13. Які обов'язкові елементи принципу верховенства права схвалені Венеційською Комісією «За демократію через право» у 2011 році?
14. Що є найважливішою особливістю принципу верховенства права у його розумінні Венеційською Комісією «За демократію через право»?
15. Що є згідно розумінню Венеційської Комісії «За демократію через право» предметом принципу верховенства права?
16. Що є доктринальною основою принципу верховенства права згідно його розуміння Венеційською Комісією «За демократію через право»?

17. Як співвідносяться концепти верховенство права (як доктрина і як принцип) та правова держава у їх розумінні Венеційською Комісією «За демократію через право»?

18. Наявний чи відсутній консенсус у Венеційській Комісії «За демократію через право» щодо загальноновизнаного чіткого розуміння верховенства права?

19. Як співвідносяться відповідно до методологічних підходів Венеційської Комісії «За демократію через право» принцип верховенства права і Конституція України:

20. Якою є природа принципу верховенства права у її розумінні Венеційською Комісією «За демократію через право»?

21. Що із нижченаведеного переліку належить до «інгредієнтів» принципу верховенства права, визначених Венеційською Комісією «За демократію через право» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року?

22. Яке із нижченаведених положень являє собою одну із складових законності як елементу принципу верховенства права у його тлумаченні Венеційською Комісією «За демократію через право»?

23. Що є однією із складових законності як елементу принципу верховенства права у його тлумаченні Венеційською Комісією «За демократію через право»?

24. Що означає принцип *res judicata* як важливий аспект елементу правової визначеності принципу верховенства права у його тлумаченні ЄСПЛ?

25. Що є порушенням елементу правової визначеності принципу верховенства права у його тлумаченні ЄСПЛ?

26. Який підхід відповідно до тлумачення Венеційською Комісією «За демократію через право» та ЄСПЛ елементу правової визначеності принципу верховенства права у разі можливості неоднозначного застосування норм права повинні застосовувати органи державної влади?

27. Яким цінностям повинен віддаватися пріоритет, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, при тлумаченні правових норм?

28. Яке із нижченаведених тверджень, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, суперечитиме елементу юридичної визначеності принципу верховенства права?

29. Що саме із нижченаведеного переліку, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, сприяє зменшенню правової невизначеності?

30. Який із нижчезазначених феноменів, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, сприяє зменшенню правової невизначеності?

31. Що саме із нижченаведених положень, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, є одним з елементів принципу верховенства права?

32. Який із нижченаведених феноменів, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Конституційного Суду України, належить до елементів принципу верховенства права?

33. У якому із нижченаведених переліків, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, зазначені вимоги до дотримання процедури як складової законності – елементу принципу верховенства права?

34. Чим саме зумовлюється, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, незаконність рішення контролюючого органу, що є порушенням одного з елементів принципу верховенства права?

35. Що саме, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, може бути умовою відступу від попередніх висновків (попереднього рішення) цих суб'єктів?

36. До яких із нижчезазначених інструментів, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, належить аналогія закону?

37. Який стандарт доведення, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, властивий кримінальному процесу?

38. Який стандарт доказування, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, властивий господарському процесу?

39. Як належить правильно кваліфікувати, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, докази, отримані внаслідок провокації правоохоронних органів?

40. Що саме забезпечує, відповідно до розуміння елементу правової визначеності принципу верховенства права Венеційською Комісією «За демократію через право», юридичну визначеність у міжнародному праві?

41. До яких елементів принципу верховенства права Венеційська Комісія «За демократію через право» відносить положення: «наявність чітких конституційних приписів стосовно законодавчої процедури»?

42. До яких елементів принципу верховенства права Венеційська Комісія «За демократію через право» відносить положення: «Чи акти права гарантують, що вимоги правовладдя поширюються на недержавні структури, які цілком або частково взяли на себе виконання суспільних завдань і чиї дії та рішення мають для звичайних людей наслідки, схожі на ті, що настають за діями й рішеннями органів публічної влади, а також чи є такі суб'єкти підзвітними в той самий спосіб, що й органи публічної влади?»:

43. Як складову якого елементу принципу верховенства права Венеційська Комісія розглядає забезпеченість поважання принципу легітимних очікувань?:

44. Якими є за їх природою, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та Конституції України, закони та інші нормативно-правові акти, що

визначають права та обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом?

45. Складовою якого елемента принципу верховенства права, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ, є природа *res judicata*?

46. Який елемент принципу верховенства права, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ, включає у себе стаття 7 ЄКПЛ?

47. Як складову якого елемента принципу верховенства права Венеційська Комісія «За демократію через право» розглядає положення «Чи забезпечено поважання принципу *ne bis in idem* (заборони повторного притягнення до відповідальності за те саме діяння)?»:

48. Як складову якого елемента принципу верховенства права Венеційська Комісія «За демократію через право» розглядає положення «Чи зобов'язані органи публічної влади надавати достатнє обґрунтування своїх рішень, особливо коли рішення зачіпають права особи? Чи брак обґрунтованості (цих рішень) є справжньою підставою для оскарження таких рішень в суді?»:

49. До складу якого елемента принципу верховенства права Венеційська Комісія «За демократію через право» відносить положення «Чи передбачає національний правопорядок, що приписи актів права застосовуються однаково щодо кожного безвідносно раси, кольору шкіри, інших поглядів, національного або соціального походження, належності до певної національної меншини, майнового стану, станового походження чи статусу? Чи передбачає національний правопорядок, що диференціювання мають бути об'єктивно обґрунтованими, заснованими на легітимній меті та відповідати принципів спів вимірності (пропорційності)?»:

50. Який орган влади, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ, може бути основним оборонцем принципу рівності у державі?

51. Як складову якого елемента принципу верховенства права Венеційська Комісія «За демократію через право» розглядає положення «Чи у Конституції закріплено принцип однакового ставлення до всіх індивідів, обов'язок держави сприяти забезпеченню рівності, так само як і право особи на свободу від дискримінації?»:

52. До складу якого елемента принципу верховенства права Венеційська Комісія «За демократію через право» відносить положення «Чи зобов'язані парламент і органи виконавчої влади, ухвалюючи нові законодавчі або підзаконні приписи, враховувати аргументацію, що її застосував конституційний суд або рівнозначний орган?»:

53. Що є основним у розрізненні Венеційської Комісії «За демократію через право» серед функцій ради правосуддя?

54. Що саме належить у розуміння ЄСПЛ до найважливіших складових суддівської незалежності?

55. Який саме із нижченаведених феноменів, згідно тлумачення Венеційської Комісії «За демократію через право», належить до вимог процесуальної справедливості?

56. Що саме, відповідно до еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», відноситься до індикаторів суддівської залежності?

57. Що саме у розумінні Венеційської Комісії «За демократію через право» належить до достатніх конституційних і узаконених гарантій незалежності окремих суддів?

58. Що саме, відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», є єдиним легітимним способом, у який може здійснюватися контроль суддів щодо застосування ними приписів права?

59. В чому саме, відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», полягає принцип слухної нагоди?

60. Складовою якого якого елемента принципу верховенства права, відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», є гарантування презумпції безвинності?

61. У чому полягає, відповідно до Конституції України, зміст гарантування презумпції безвинності?

62. Чим саме є, відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», право на апеляційне оскарження судового рішення?

63. Достатньо чи недостатньо для усунення усіх наслідків порушення, відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», простого скасування законодавства, що порушує конституцію?

64. Що є складовою елемента протидії корупції принципу верховенства права відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право»?

65. Чи відповідатиме згідно Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право» збирання, оброблення та використання особистих (персональних) даних принципу верховенства права, якщо його здійснювати?

66. Що саме, відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», належить до гарантій протидії зловживанню цільовим спостереженням за особою як елемента принципу верховенства права?

67. Що саме, відповідно до Еталонних тестів Венеційської Комісії «За демократію через право», належить до гарантій протидії зловживанню відеоспостереженням у громадських місцях за особою як елемента принципу верховенства права?

68. Чи можна, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ і правових позицій Верховного Суду та згідно з принципами справедливості, добросовісності і розумності, покладати на особу-споживача тягар з'ясування змісту кредитного договору?

69. Яких запобіжних заходів, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, має бути дотримано при обмеженні прав особи?

70. Врахування якого із нижченаведених феноменів, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, передбачено пропорційність як елемент принципу верховенства права?

71. У якому випадку, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, порушується добросовісність як елемент принципу верховенства права?

72. Які наслідки, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, має зловживання матеріальними та процесуальними правами?

73. Чим саме з правової точки зору є, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, подання тотожних клопотань про зупинення виконання судових рішень?

74. Що саме передбачає, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, обґрунтованість правового рішення як елемент принципу верховенства права?

75. Що саме із нижче перерахованого, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, є складовими права на справедливий суд як елементу принципу верховенства права?

76. Чи є, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, звернення суб'єкта владних повноважень до адміністративного суду способом захисту його інтересів?

77. Чим саме є його природою, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, вирішення судом питання про права і обов'язки осіб, не залучених до судового розгляду?

78. Можуть чи не можуть, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, докази в кримінальному провадженні спростовуватися поза межами кримінального процесу?

79. Коли має місце, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, факт дискримінації особи як порушення принципу правової визначеності?

80. Чи можлива, відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ та правових позицій Верховного Суду, дискримінація під час розгляду клопотання про помилування?

81. Окружний адміністративний суд м. Києва у своєму рішенні від 29 листопада 2011р. обмежив право кількох неурядових громадських організацій та приватних осіб на проведення демонстрації, зокрема, у зв'язку з неінформуванням ними за 10 днів Київської міської державної адміністрації про свій намір. Суд посилався на Указ 1988 року. Учасники потенційної демонстрації оскаржили це рішення.

16 травня 2012 р. Київський апеляційний адміністративний суд зазначив, що Указ 1988р. суперечив Конституції України, оскільки він вимагав від організаторів отримання дозволу на проведення демонстрації та дозволяв органам виконавчої влади забороняти такий захід. Натомість стаття 39 Конституції України передбачає, що органи виконавчої влади лише повідомляються про заплановану демонстрацію і тільки судові органи мають право встановлювати обмеження на її організацію. Київський апеляційний адміністративний суд також зазначив, що Конституційний суд України у своєму

рішенні від 19 квітня 2001 року не посилався на Указ 1988 року як на нормативний акт, який має застосовуватися в Україні до правовідносин, про які йдеться. Апеляційний суд також зазначив, що у матеріалах справи не було жодних документів, які б свідчили, що проведення такого заходу могло створити реальну небезпеку виникнення правопорушень громадського порядку або злочинів чи поставити під загрозу здоров'я населення та наражати на небезпеку права і свободи інших людей. Апеляційний суд дійшов висновку, що рішення суду першої інстанції було несумісним зі статтею 39 Конституції України та статтею 11 ЄКПЛ та порушувало принцип верховенства права.

Вирішіть справу по суті: який із елементів принципу верховенства права порушив суд першої інстанції:

82. Із рішення ЄСПЛ у справі «Салов проти України»

ЄСПЛ після обговорення у нарадчій кімнаті 22 березня 2005 року та 5 липня 2005 року виніс наступне рішення:

«заявник стверджував, що він не був негайно доставлений до судді або іншої службової особи для вирішення питання щодо його арешту. Крім того, він скаржився на порушення свого права на справедливий судовий розгляд, зокрема, на недотримання принципів «верховенства права» і «правової визначеності», оскільки президія обласного суду скасувала постанову районного суду від 7 березня 2000 року, відповідно до якої його справа направлялася на додаткове розслідування. Заявник стверджував, що мало місце порушення параграфу 1 статті 6 ЄКПЛ. Посилаючись на статтю 10 Конвенції, заявник скаржився на порушення свого права одержувати і поширювати інформацію. Зокрема, він заявляв, що не знав, чи була достовірна інформація про смерть кандидата [на посаду Президента України] пана Леоніда Даниловича Кучми, опублікована у номері газети «Голос України», оскільки він не мав точної інформації про стан здоров'я останнього. Він наполягав на тому, що за будь-яких обставин повідомлення такої інформації третій стороні не повинно каратися п'ятьма роками позбавлення волі. Він скаржився також на його утримання протягом 11 днів у Донецькому ізоляторі тимчасового утримання і на позбавлення його ліцензії на право заняття адвокатською діяльністю.

Розглянувши справу «Салов проти України», друга сесія ЄСПЛ визнала, що його негайно не доставили до судді для розгляду питання про законність його арешту, а також визнала порушення Україною щодо Салова принципу верховенства права та присудила стягнути з України на користь останнього 10 000 євро.

Вирішіть справу по суті: який з елементів принципу верховенства права було порушено Україною щодо Салова:

83. Із рішення ЄСПЛ у справі «Совтрансавтохолдинг» проти України».

ЄСПЛ після обговорення у нарадчій кімнаті 27 вересня 2001 року та 4 липня 2002 року постановив наступне рішення :

«посилаючись на статтю 6 параграфу 1 ЄКПЛ, заявник скаржить, що його справа не слухалася справедливо незалежним безстороннім судом через

великий політичний тиск та постійний контроль органів влади України, зокрема, Президента України, над процесом. Він стверджує, що арбітражні суди відповідним і законним чином не розглянули документи та аргументи, представлені ним. Крім того, він скаржиться, що арбітражний суд Київської області виніс рішення від 23 червня 1998 року у справі № 13/10-98, не пропонуючи йому надати свої аргументи у справі і що Вищий арбітражний суд України розглянув справи № 13/10-98 та №70/10-98 без його участі та в закритому судовому засіданні. Він, врешті-решт, скаржиться на тривалість судового провадження, яке почалось у червні 1997 року і ще не завершене станом на 25.07.2002 року.

ЄСПЛ у даній справі ухвалив одноголосно, що має місце порушення першого параграфу статті 6 ЄКПЛ; вирішив шістьма голосами проти одного, що державою порушено статтю 1 протоколу №1 ЄКПЛ, що свідчить про порушення Україною принципу верховенства права.

Вирішіть справу по суті: який з елементів принципів верховенства права було порушено Україною у даній справі:

84. Із рішення ЄСПЛ у справі «Аксьонов проти Болгарії».

ЄСПЛ зазначив: «... при розгляді справи «Аксьонов проти Болгарії», у якій заарештований чотирнадцятирічний хлопчик і його батько стверджували, що під час арешту його було побито поліцейськими; лікар, який оглядав хлопчика наступного робочого дня, констатував наявність синців та подряпин. За висновком Суду, медичні докази, свідчення потерпілого, той факт, що його тримали під вартою, відсутність тверджень з боку свідків про те, що хлопця побив батько – усе це викликало небезпідставну підозру, що тілесні ушкодження спричинили саме поліцейські. Суд зазначив, що у разі, якщо особа подає «доказову скаргу», стверджуючи, що вона зазнала з боку поліції чи інших уповноважених органів держави поганого поводження, яке мало серйозний характер і було незаконним, стаття 3 Конвенції, взята в поєднанні із загальним обов'язком держави за статтею 1 Конвенції, імпліцитно вимагає проведення ефективного офіційного розслідування. Якби необхідності ефективного розслідування стосовно кожного випадку порушення положень статті 3 Конвенції не було, загальна юридична заборона катування і нелюдського, або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, попри її фундаментальну важливість, виявилася б неефективною на практиці, а у деяких випадках уповноважені державою особи отримали б можливість по суті безкарно зловживати правами тих, хто перебуває під їх контролем».

ЄСПЛ констатував, що у вищезазначеній справі Болгарія порушила принцип верховенства права.

Вирішіть справу по суті: який із елементів принципу верховенства права було порушено державою у цій справі:

85. Із рішення ЄСПЛ у справі «Гуццарді проти Італії»:

ЄСПЛ зазначив: «... заявник громадянин Італії був обвинувачений в участі у викраденні одного відомого підприємця. Суд першої інстанції з огляду на недостатність доказів виправдав його, проте Апеляційний суд скасував виправдальний вирок і засудив заявника до позбавлення волі. Протягом

слідства заявник провів два роки, визначені законодавством Італії, у попередньому ув'язненні, після чого його перевели до примусового поселення «під спеціальним наглядом» на острів Асінара, де він таким чином прожив чотири роки до закінчення розгляду справи в Апеляційному суді.» ЄСПЛ також зазначив, що для визначення того, чи був хтось «позбавлений свободи, відправним пунктом має бути його конкретне становище, і, відповідно, до уваги має бути взято всю сукупність критеріїв, як – от: тип, тривалість, вплив та спосіб здійснення відповідного заходу. Різниця між позбавленням та обмеженням волі є лише питанням ступеня чи інтенсивності, а не характеристики чи суті. Позбавлення волі може набувати різних форм. Така різноманітність збільшується з розвитком правових стандартів та ставлення, отже, «позбавлення свободи» має тлумачитися в світлі тих понять, що на сьогодні переважають у демократичних державах».

«Таким чином, - резюмував ЄСПЛ, - «позбавлення свободи має місце і, відповідно, підлягає застосуванню стаття 5 Конвенції, коли особа внаслідок дії держави втрачає зв'язки з навколишнім світом і, у тривалій перспективі, - коли зникає звичайна різниця між сферами роботи, дозвілля та дому». ЄСПЛ констатував порушення державою Італія принципу верховенства права.

Вирішіть справу по суті: який із елементів принципу верховенства права було порушено Італією:

86. Про допустимі підстави позбавлення свободи (із прецедентної практики ЄСПЛ).

У справі «Ейрі проти Ірландії» ЄСПЛ зазначив: «Законний арешт або затримання особи може здійснюватись для забезпечення та/або виконання законного припису суду, коли для того є певні перепони. Зокрема, ідеться про випадки затримання особи з метою доставлення її на судове засідання для допиту або з метою відбору в особи зразків для проведення судових експертиз, затримання особи для проведення психіатричного дослідження тощо». ЄСПЛ визнав такими, що відповідають ЄКПЛ випадки затримання особи для забезпечення виконання судового наказу про передачу майна або для забезпечення сплати штрафу тоді, коли вона відмовляється виконати ці дії добровільно.

У справі «МакВей, О'Ніл і Еванс проти Сполученого Королівства» ЄСПЛ констатував, що тримання особи під вартою слугувало забезпеченню, відповідно до національного законодавства про боротьбу з тероризмом, проходження додаткової перевірки для отримання інформації про підстави, з яких особи приїхали у державу, а також їхнього минулого.» ЄСПЛ зазначив, що «цей обов'язок виникає за звичайних обставин, зокрема, при перетині географічного або державного кордону і ця перевірка має на меті конкретне завдання державного значення, оскільки організований тероризм становить серйозну загрозу.»

Вирішіть на основі прецедентної практики ЄСПЛ справу по суті:

87. 02 вересня 2020 року Велика Палата Верховного Суду розглянула у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу заступника прокурора Волинської області на ухвалу Апеляційного суду Волинської області від 28

березня 2018 року і встановила при цьому, що справу було передано на її розгляд з підстави, передбаченої частиною п'ятою статті 434-1 Кримінального процесуального кодексу України – у зв'язку з наявністю виключної правової проблеми, розв'язання якої необхідне для забезпечення розвитку права та формування єдиної судової практики.

За викладеними в ухвалі про таку передачу висновками Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду виключну правову проблему становить питання: чи може вважатися неправосудним у кримінально-правовому розумінні й зумовлювати кримінальну відповідальність судді за статтею 375 Кримінального кодексу України судове рішення, яке не скасоване судом вищого рівня в порядку, встановленому процесуальним законом.

Рішенням Конституційного Суду України від 11 червня 2020 року номер 7-р/2020 статтю 375 КК України визнано такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), і передбачено втрату нею чинності через шість місяців з дня ухвалення цього Рішення. Встановленою Конституційним Судом України метою відтермінування втрати чинності наведеної кримінально-правової норми є надання законодавцю часу для проведення її змісту у відповідність із Конституцією України та цим Рішенням.

На підставі вищевикладеного Велика Палата Верховного Суду ухвалила: провадження у цій кримінальній справі зупинити до втрати статтею 375 КК України чинності або приведення її на законодавчому рівні у відповідність із Конституцією України та Рішенням Конституційного Суду України від 11 червня 2020 року №7-р/2020.

Вирішіть справу по суті: яку із складових елементу юридичної визначеності принципу верховенства права було застосовано у даному випадку Великою Палатою Верховного Суду:

88. Відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ, існує три виняткові підстави для правомірного «позбавлення свободи» під час досудового слідства. Одну з цих підстав – обґрунтовану підозру у вчиненні правопорушення – Суд розкриває у справі «Влох проти Польщі», у якій проти заявника, що підозрювався у незаконних операціях із усиновлення, було висунуто обвинувачення у незаконній торгівлі дітьми і його було заарештовано. Заявник оскаржив обґрунтованість такого запобіжного заходу, але національний суд відхилив його скаргу. Судовий розгляд у першій та апеляційній інстанціях завершився виправданням заявника за відсутністю достатніх доказів. ЄСПЛ зазначає, що «обґрунтована підозра» щодо скоєння особою кримінального правопорушення передбачає існування фактів чи інформації, які переконали б об'єктивного спостерігача, що дана особа могла скоїти правопорушення. При цьому відповідні факти мають обґрунтовано вважатися такими, що підпадають під дію положень Кримінального кодексу, які визначають кримінальну поведінку. Таким чином, резюмував ЄСПЛ, не може бути «обґрунтованої підозри», якщо дії чи факти, зібрані проти затриманої особи, не становили складу правопорушення на момент, коли вони мали місце. Суд також зазначив, що право на свободу і особисту недоторканність не передбачає, що держава спочатку повинна зібрати достатньо доказів для пред'явлення особі

обвинувачення, а потім здійснювати її затримання і взяття під варту. На думку ЄСПЛ, підставою затримання має бути обґрунтована підозра у скоєнні правопорушення, а метою – зібрання доказів, які підтверджують наявність підстав для взяття особи під варту.

Вирішіть справу по суті: у якому випадку, відповідно до принципу верховенства права, має місце обґрунтована підозра у вчиненні правопорушення:

89. У справі «Гуццарді проти Італії» ЄСПЛ розглянув другу виняткову підставу законного арешту або затримання особи – запобігання вчиненню правопорушення. Згідно з доктриною Суду, ця підстава не може тлумачитись як така, що надає право органам влади проводити «політику загального запобігання», спрямовану проти певної особи чи категорії осіб, які являють собою загрозу з огляду на їхню схильність до вчинення протиправних діянь. Відповідно, ця підстава правомірного «позбавлення свободи» надає державам не більше, ніж засіб запобігання вчиненню конкретного та визначеного протиправного діяння.

Вирішіть справу по суті: яке із запобігань з боку держави відповідало високим критеріям ЄСПЛ та не призвело до порушення принципу верховенства права:

90. Із прецедентної практики ЄСПЛ.

Ще у 1969 р. ЄСПЛ у справі «Штегмюллер проти Австралії» виробив критерії поняття «розумного строку» відповідно до контексту частини 3 статі 5 ЄКПЛ. Дана правова позиція Суду з тих пір залишається незмінною, а саме: загальновизнаним фактом є неможливість переведення концепції «розумного строку» в певну кількість днів, тижнів, місяців чи років або в різні періоди часу залежно від тяжкості правопорушення. Суд також зазначив, що оскільки затримання є обмеженням конституційного права на свободу, критерії розумного строку затримання повинні бути жорсткішими, оскільки таке затримання одночасно означає втручання в право на свободу особи до моменту винесення судового вироку, тобто в період, коли особа вважається невинуватою. ЄСПЛ наголосив, що принаймні тривалість запобіжного ув'язнення ніколи не повинна виходити за межі строку позбавлення волі, можливого у разі засудження. Причому за мірило береться не абстрактний строк за вироком, а той час, який особа фактично може провести у тюрмі, з урахуванням можливості пом'якшення покарання, умовного звільнення тощо.

У справах «W. проти Швейцарії» і «Тамазі проти Франції» Суд вказав, що обов'язковою умовою правомірності продовження затримання є існування обґрунтованої підозри стосовно того, що заарештована особа вчинила злочин. Але через певний проміжок часу (для продовження попереднього затримання) цього уже недостатньо: подальше «позбавлення свободи повинно ґрунтуватись на інших підставах, які є «релевантними» (відповідними) і достатніми для продовження терміну тримання під вартою. Суд дотримується абсолютно жорстокої позиції стосовно того, що обґрунтованість тривалості періоду затримання не можна розглядати абстрактно, а потрібно оцінювати у кожному конкретному випадку відповідно до його особливостей.

Таким чином, резюмував ЄСПЛ, для визначення розумного строку тримання особи під вартою необхідно брати до уваги такі складові принципу верховенства права у конкретній справі: 1) фактичну тривалість затримання; 2) тривалість затримання відносно характеру злочину, а також відносно міри покарання, визначеної у кримінальному законі; 3) матеріальні, моральні та інші наслідки затримання; 4) поведінку обвинуваченого; 5) порядок проведення розслідування; 6) поведінку відповідних органів; 7) підстави для продовження попереднього затримання. Ці елементи принципу верховенства права судді повинні брати до уваги, оцінюючи розумність строку як при первинному затриманні, так і при продовженні терміну затримання особи до судового розгляду.

У резонансній справі з приводу вбивства журналіста Шеремета Апеляційний суд м. Києва декілька разів продовжував терміни тимчасового затримання для осіб Х. та О. у зв'язку з недостатністю зібраних доказів для судового розгляду. Вирішіть справу по суті: яку із вищевикладених складових принципу верховенства права було порушено Апеляційним судом у конкретній справі:

91. ЄСПЛ у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» сформулював правила щодо невідкладної перевірки законності затримання особи правоохоронними органами. Суд зазначив при цьому, що право на оскарження законності затримання у суді закріплене у частині 4 статті 5 ЄКПЛ та походить з інституту *habeas corpus* англосаксонської правової системи. Право на судовий розгляд у порядку *habeas corpus* гарантується «кожному, кого позбавлено свободи внаслідок арешту або затримання», тобто, стосується усіх випадків позбавлення свободи. ЄСПЛ підкреслив, що право звертатися з клопотанням про здійснення судочинства у порядку *habeas corpus* виникає негайно разом з арештом або затриманням і застосовується тільки впродовж періоду, коли якась особа фактично перебуває під арештом чи є затриманою, і не передбачає судового контролю законності позбавлення свободи у минулому.

Право на оскарження законності затримання у суді передбачає певні обов'язкові процедури: в порядку *habeas corpus* заявник має особисто постати перед судом. Він повинен мати можливість відповісти на будь-який аргумент, який висуває орган, що санкціонував тримання його під вартою. У тлумаченні ЄСПЛ це означає, що усі пояснення цього органу у відповідь на клопотання про звільнення мають надаватися особі, яку тримають під вартою, щоб вона могла дати безпосередню відповідь в усній чи письмовій формі.

Однією з найважливіших процесуальних гарантій є право на адвоката. Суд підтвердив, що право доступу до адвоката стосується не тільки самого судового процесу, а може застосовуватися і на початкових етапах кримінального провадження. Затримана особа, яка бажає подати заяву про процедуру *habeas corpus*, має право ознайомитися з матеріалами своєї справи. ЄСПЛ резюмував, що процесуальні гарантії законного затримання чи арешту буде дотримано, якщо затримана особа: 1) знала підстави арешту; 2) мала доступ до матеріалів справи; 3) особисто була заслухана в суді; 4) мала право

користуватися послугами адвоката відповідно до національного законодавства;
5) суд прийняв рішення без зволікань.

Взятий під тимчасову варту житель м. Херсона (Україна) М. вирішив скористатися із процедури *habeas corpus* та звернувся до правоохоронних органів із відповідною заявою. Йому були запропоновані правоохоронним органом два адвокати на вибір. Проте затриманий відмовився від їх послуг і вирішив скористатися із послуг свого адвоката. У цьому клопотанні йому було відмовлено.

Вирішіть справу по суті: чи було дотримано вищезазначених процедур правоохоронним органом стосовно затриманої особи М.?:

92. ЄСПЛ у справі «Маркс проти Бельгії» дав тлумачення поняття сімейного життя. Він, зокрема, зазначив, що поняття сімейного життя включає «щонайменше зв'язки між близькими родичами, наприклад, між дідусями, бабусями й онуками; такі родичі можуть відігравати у житті важливу роль. Суд наголосив, що загалом він надає перевагу «вертикальним сімейним зв'язкам» (неповнолітні діти, батьки, дідусі й бабусі). Сімейне життя у його тлумачення ЄСПЛ передбачає наявність суттєвих тісних емоційних зв'язків. Особисті зв'язки можуть виявлятися у співжитті або у фінансовій залежності. Таким чином, резюмував ЄСПЛ, поняття сім'я» у сенсі статті 8 ЄКПЛ не включає у себе автоматично усі форми сімейного осередку водночас. В той же час, згідно правової позиції ЄСПЛ, біологічний чи юридичний зв'язок не є достатнім сам по собі для конструкції поняття «сімейне життя» - на додаток до однокровності, спорідненості чи шлюбного союзу має бути присутнім ще один критерій – існування тісних особистих зв'язків.

ЄСПЛ відзначив, що право на повагу до сімейного життя забороняє роз'єднання сімей. Разом з тим воно не включає у себе права сім'ї жити разом у тій чи іншій державі, оскільки ЄКПЛ не гарантує права в'їзду і перебування іноземців. Суд відзначив при цьому, що право регулювати, відповідно до загальноприйнятих принципів міжнародного права, в'їзд, перебування та випровадження осіб, що не є її громадянами, належить державам. Держава не має «загального обов'язку» поважати вибір одружених щодо спільного проживання і влаштування на свій розсуд у ній тих членів подружжя, які не є громадянами даної держави. Суд також наголосив, що він поважає рівність прав усіх членів сім'ї, але інтереси дитини у всіх випадках сімейного життя є головним критерієм при вирішенні внутрісімейних суперечок.

Сім'я громадянина Туреччини Х. та громадянки України К. після завершення навчання в Україні вирішила обрати місцем подальшого проживання їх сім'ї, включно з неповнолітнім сином, народженим в Україні, у Туреччині. Однак Туреччина не дала згоди на постійне проживання у ній дружини свого громадянина Х. та їх спільного неповнолітнього сина. Вирішіть справу по суті: чи було порушено при цьому Туреччиною принцип верховенства права?:

93. Тлумачення ЄСПЛ права на повагу до житла (недоторканність житла) знайшло свою конкретизацію у цілому ряді справ Суду. Зокрема, у справі «Баклі проти Сполученого Королівства» Суд дав широке тлумачення поняття «житло», коли він зазначив, що мова йде про будь-яке місце, у якому особа виключно на постійній основі веде своє життя.» Згідно концепції ЄСПЛ житло являє собою засіб забезпечення людині захищеного простору, у якому вона перебуває повсякденно. У цьому сенсі житло дає змогу гарантувати «право жити захищено від чужих очей настільки, наскільки ти цього хочеш». У даній справі Суд дійшов висновку, що формування статті 8 Конвенції і європейська судова практика не дають підстав вважати, що поняття житла обмежується законно визначеним місцем проживання.

У справі «Чепмен проти Сполученого Королівства» Суд зазначив, що «поняття житла охоплює місце, яке, перш за все, є власністю особи і де особа проживає на постійній основі, незалежно від того, чи йдеться про основне місце проживання, чи про фургон чи який-небудь склад.». ЄСПЛ поширює поняття житла і на випадкові місця проживання, як, наприклад, номер в готелі.

Гранична межа можливої сфери посилення на право на житло визначена ЄСПЛ у справі «Лоїзиду проти Туреччини». Зазначивши, що «заявниця не мала житла на згаданих землях», Суд наголосив, що «розширення поняття житла у такий спосіб, аби включити у нього незабудовану земельну ділянку, на якій планується побудувати будинок для проживання у ньому, означало б викривити це поняття».

Слідчий прокуратури Х. м. Києва провів несанкціонований у належний спосіб обшук у незданому в експлуатацію будинку особи О. у м. Жмеринці Вінницької обл. у зв'язку з одержаною ним з оперативних джерел інформацією, що у цьому приватному будинку може перебувати особа Т., яка здійснила втечу з місць позбавлення волі за умисне вбивство.

Вирішіть справу по суті: порушив чи не порушив слідчий прокуратури Х. м. Києва право на повагу до житла особи О. у його розумінні ЄСПЛ:

94. Свобода кореспонденції ув'язнених. ЄСПЛ зазначає, що пошта є найпоширенішим засобом спілкування осіб, які позбавлені свободи, із зовнішнім світом. У цілому ряді справ – справа «Де Вільде, Оомс і Версип проти Бельгії», справа «Голдер проти Сполученого Королівства», «Сілвер проти Сполученого Королівства», «Кемпбелл і Фелл проти Сполученого Королівства», справа «Герцег Фалвій проти Австрії» Суд визначив загальні принципи тлумачення свободи кореспонденції щодо осіб, які позбавлені свободи. Зокрема, у справі «Голдер проти Сполученого Королівства» Суд вказав, що «певний контроль листування ув'язнених може мати місце і сам по собі не порушує Конвенцію». Адміністрація пенітенціарної установи може на законних підставах затримувати, вилучати, перехоплювати листи та піддавати їх цензурі, проте такі заходи допускаються тільки за умови дотримання вимог, визначених пунктом 2 статті 8 Конвенції щодо пропорційності втручання.

ЄСПЛ сформував наступні принципи свободи кореспонденції ув'язнених:

- вилучення кореспонденції чи унеможливлення листування як «найрадикальніша форма втручання» має застосовуватись із врахуванням обставин конкретного випадку;

- вилучення листів, адресованих державним, судовим чи політичним органам, а також щодо юридичних консультацій (листів адвокатам), в яких розкриваються умови ув'язнення, є невинуватим;

- вилучення простих листів, що надсилаються приватним особам, як – то родичам і друзям або третім особам як фізичним особам, а також неурядовим організаціям щодо умов ув'язнення, є невинуватим.

Ув'язнений Х. звернувся з листом до Президента держави, у якому піддав його гострій критиці за невиконання ним своїх передвиборних публічних обіцянок. Проте адміністрація місця позбавлення волі ув'язненого Х. даний його лист не відправила за адресою, а вилучила. Вирішіть справу по суті: чи порушила адміністрація місця позбавлення волі свободу кореспонденції ув'язнених у її розумінні ЄСПЛ:

95. ЄСПЛ у справі «Ван ден Дунген проти Нідерландів» звернув увагу на те, що формулювання статті 9 ЄКПЛ ґрунтується на розрізненні двох сфер існування свободи думки, совісті і віросповідання: перша – внутрішній елемент цієї свободи, тобто свободи особи щодо власних думок, совісті і віросповідання; друга – зовнішній елемент, тобто свободи вираження своїх переконань, релігії чи вірування, яка може підлягати обмеженню. Проте ніяке обмеження не може бути застосоване щодо першого елемента цієї свободи, який є абсолютним та необмеженим з огляду на його природу.

Порушення абсолютної свободи переконань може відбуватися у двох формах: 1) коли держава примушує особу якимось чином декларувати свої переконання, що може мати для цієї особи негативні наслідки; 2) коли держава нав'язує особі певні переконання, насаджує їх усупереч її внутрішній свободі совісті, намагаючись змінити переконання особи (див. справа «Санєвський проти Польщі»).

Вирішіть справу по суті: новообрані члени парламенту Сан – Маріно представляли широкий спектр релігійних конфесій, що укорінилися в даній Республіці. Однак успадкований від попереднього складу парламенту Регламент його роботи традиційно передбачав, що усі новообрані члени парламенту повинні були присягтися на Біблії для того, щоб офіційно набути статус члена парламенту держави. Як правильно кваліфікувати зі світоглядних та методологічних підходів ЄСПЛ таку вимогу держави Сан – Маріно? :

96. Суддя Апеляційного суду м. Києва В., посилаючись на перше речення статті 6 ЄКПЛ, звернувся у Шевченківський районний суд м. Києва із позовною заявою, у якій вимагав зобов'язати журналіста Х. підтвердити офіційними даними кожне із особистих суджень, висловлених ним на адресу судді В., а також притягнути цього журналіста до юридичної відповідальності за підриг ділової репутації Апеляційного суду м. Києва та компенсувати судді В. за рахунок журналіста Х. моральну шкоду у розмірі 10 000 000 грн. Однак Шевченківський районний суд м. Києва не прийняв до розгляду заяву судді В. з процесуальних мотивів, зазначивши, що свою невинуватість суддя В.

зобов'язаний доводити особисто. Вирішіть справу по суті: дотримався доктрини і принципу верховенства права Шевченківський районний суд м. Києва чи ні? Дайте найповнішу відповідь.

97. 27 червня 2007 р. особа Д. звернувся із заявою про надання йому статусу біженця в Управління міграційної служби у Харківській області. При цьому він повідомив про себе, що є громадянином Ісламської республіки Іран, що підтверджується копією паспорту, прибув в Україну на підставі візи з метою навчання у закладі вищої освіти, що підтверджується копією посвідчення студента факультету ветеринарної медицини Харківської державної зооветеринарної академії. У заяві про надання йому статусу біженця особа Д. зазначив, що під час навчання у ЗВО він змінив віросповідання з мусульманства на християнство, став активним прихожанином церкви «Нова надія», систематично вивчає Біблію, проводить заняття з громадянами Ірану, які бажають залучитися до християнства. Своєю заяву Д. мотивував тим, що у нього з'явилися вагомі побоювання стати після повернення до Ірану жертвою переслідування у зв'язку зі зміною віросповідання. Проте всупереч вищевикладеному особа Д. одержав офіційну відмову Управління міграційної служби щодо оформлення документів для надання статусу біженця.

Тоді особа Д. звернувся із позовною заявою у Харківський окружний адміністративний суд з клопотанням скасувати наказ Управління міграційної служби в Харківській області про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо надання йому статусу біженця в Україні та зобов'язати вищезазначене управління задовольнити клопотання особи Д.

У своїй заяві у Харківський обласний адміністративний суд особа Д. посилався на рішення ЄСПЛ у справі «Джабарі проти Туреччини» (щодо депортації і заборони катування, права на ефективний судовий захист і непоправний характер шкоди, що загрожує заявниці), на Європейську конвенцію з прав людини і основоположних свобод та на Конвенцію про статус біженців 1951 року.

Вирішіть справу по суті: яке рішення, відповідно до принципу верховенства права, повинен прийняти Харківський окружний адміністративний суд? :

98. До Рівненського апеляційного суду звернулася особа І. з позовною заявою про скасування постанови судді Рівненського міського суду від 3 червня 2009 р. про притягнення особи І. до адміністративної відповідальності за ст. 186 Кодексу України про адміністративні правопорушення з накладенням стягнення у виді штрафу в 170 грн. В позовній заяві особи І. зазначалося, що 3 червня 2009 р. вона була викликана повісткою (а не затриманням) до Рівненського міського відділу внутрішніх справ, де їй повідомили, що її обвинувачують у крадіжці телефону і стали вимагати написати власноруч визнавальні показання. Особа І. пояснила, що вона телефон не викрадала, а знайшла і відмовилася писати заяву з показаннями, на яких наполягали працівники міліції. Тоді особу І. стали бити працівники міліції по візках, погрожували поїти сечею, вчинити щодо нього цинічні дії, збили з ніг та завдали ударів по всьому тілу. Такий допит із застосуванням насильства

продовжувався біля 3 годин, внаслідок чого в особи І. під час її побоїв працівниками міліції вирвався нецензурний вираз. Тоді особі І. наділи наручники й повели до міського суду. Мати, яка чекала особу І. у коридорі, побачила свою дитину побитою та закутою в наручники. Після її скарги заступнику начальника міліції наручники було знято. Суддя Рівненського міського суду, не заслухавши пояснень особи по суті пред'явлених їй звинувачень, не допитавши працівників міліції, які привели особу І., наклав на неї вищезазначене стягнення. Наступного дня особа І. звернувся до прокурора міста із заявою про застосування щодо неї насильства у міліції, у якого одержала направлення на обстеження у судово – медичного експерта та пройшла це обстеження. Наприкінці позовної заяви особа І. зазначила, що його випадок аналогічний випадкам, розглянутим ЄСПЛ у справі «Кметті проти Угорщини» та у справі «Алтай проти Туреччини».

Грунтовно вивчивши позовну заяву особи І. та всю сукупність обставин, пов'язаних із цією заявою, Рівненський апеляційний суд підтвердив усі факти, викладені у ній. Вирішить справу по суті: яку зі складових принципу верховенства права було порушено Україною щодо особи І.:

99. 29 березня 2010 року особа А. звернулась до Одеського окружного адміністративного суду з позовом до Одеського слідчого ізолятора утримання Державного департаменту України з питань виконання покарань в Одеській області про звільнення позивача від сплати судового збору; витребування у відповідача особової справи позивача, у якій документально викладені всі обставини його утримання під вартою без постанови суду; витребування у слідчого відділення Хаджибеївського РВ ОМУ ГУ МВС України в Одеській області кримінальної справи №07200400282 за обвинуваченням ОСОБА1, ОСОБА2 і ОСОБА3 за ч. 4 ст. 187 Кримінального кодексу України; визнання незаконними дій відповідача по утриманню позивача під вартою без постанови суду в період з 5 січня 2007 р. до 19 лютого 2007 р. та з 2 листопада 2009 по теперішній час; зобов'язати відповідача вжити заходів щодо звільнення позивача з-під варти.

Одеський окружний адміністративний суд, вивчивши матеріали справи, дійшов висновку, що зазначений позов не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства. Суд звернув увагу на те, що особа А. утримується в Одеському слідчому ізоляторі у зв'язку з розглядом кримінальної справи відносно неї, остаточне рішення у якому не прийнято та не набуло законної сили.

Чинним законодавством України, зазначив Одеський окружний адміністративний суд, підстави та порядок обрання та застосування запобіжного заходу, зокрема, взяття під варту, щодо підозрюваного чи обвинуваченого у кримінальній справі; місця тримання осіб, взятих під варту; строки тримання осіб, взятих під варту; строки тримання під вартою; підстави та порядок продовження строків тримання під вартою; порядок обчислення строків тримання під вартою; підстави та порядок звільнення з-під варти; органи уповноважені вирішувати дані питання, в тому числі й обов'язки начальника місця досудового ув'язнення у питанні щодо звільнення з-під варти

обвинуваченого з певних підстав, передбачені Кримінально – процесуальним кодексом України. При цьому адміністративному суду відповідних повноважень не надано.

Одеський окружний адміністративний суд відмовив особі А. у відкритті провадження в адміністративній справі за позовом цієї особи до Одеського слідчого ізолятора управління Державного департаменту України з питань виконання покарань в Одеській області про визнання незаконними дій Одеського слідчого ізолятора по утриманню громадянина України під вартою без постанови суду.

Вирішіть справу по суті: чи не порушив цим самим Одеський окружний адміністративний суд принцип верховенства права, а якщо порушив, то зазначте, який саме елемент цього принципу порушено вищезазначеним судом:

100. Апеляційний суд Запорізької області розглянув в залі суду цивільну справу за апеляційними скаргами ОСОБА 1 та ОСОБА 2 на рішення Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 22.10.2010 року у справі за позовом ОСОБА 3 до Товариства з обмеженою відповідальністю «Рекламне агентство «Наш Город плюс», ОСОБА 1, ОСОБА 5, ОСОБА 6 про визнання відомостей як таких, що не відповідають дійсності, захисту гідності, честі та відшкодування моральної шкоди.

ОСОБА 3 звернулася до суду з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Рекламне агентство «Наш Город плюс», ОСОБА 1, ОСОБА 5, ОСОБА 6 про визнання відомостей як таких, що не відповідають дійсності, захисту гідності, честі та відшкодування моральної шкоди. В заяві ця особа зазначала що опублікована в газеті «Субота плюс» стаття на російській мові «Матвеевские страсти» принижує її честь та гідність й одночасно поставила питання про компенсацію моральних збитків на суму 10000 грн.

Рішенням Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 22.10.2010 року позовні вимоги були задоволені частково. Суд визнав всі відомості, надруковані в статті газети «Субота плюс» від 01.07.2004 року під заголовком «Матвеевские страсти», такими, що не відповідають дійсності, принижують честь та гідність ОСОБА 3. Суд зобов'язав газету «Субота плюс» та ОСОБА 1 опублікувати на тій же шпальті газети і тим самим шрифтом спростування не пізніше місяця з дня набрання сили рішенням суду і стягнув з ОСОБА 1 та ОСОБА 5 на користь позивача 8000 грн. на відшкодування моральних втрат.

У скарзі ОСОБА 1 просила скасувати рішення суду першої інстанції та відмовити у задоволенні позову, оскільки, на її думку, суд дав неправильну оцінку фактам в газеті та неправильно застосував норми матеріального права.

Заслухавши пояснення учасників процесу, вивчивши матеріали справи, колегія судової палати з цивільних справ апеляційного суду дійшла до висновку, що скарга ОСОБА 1 підлягає задоволенню, а скарга позивача відхиленню. Суд апеляційної інстанції скасував рішення суду першої інстанції і ухвалив нове рішення, посилаючись на нормативні акти національного законодавства і Європейську конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод. Вирішіть справу по суті: який з елементів принципу верховенства права було порушено Жовтневим районним судом м. Запоріжжя:

Європейська конвенція прав людини: методологія тлумачення та застосування

1. Яке право, відповідно до Європейської Конвенції з захисту прав та основоположних свобод, є абсолютним та не підлягає обмеженню за будь-яких обставин?
2. Оберіть, яким є хибне твердження щодо порядку розгляду скарг в Європейському суді з прав людини?
3. Захист яких справ передбачає предметна юрисдикція в Європейському суді з прав людини?
4. З якою метою був заснований Європейський Суд з прав людини був заснований?
5. Оберіть яке твердження, НЕ відповідає дійсності в практиці Європейського суду з прав людини?
6. Яким є вищий орган Ради Європи, який складається з міністрів закордонних справ держав-членів?
7. Відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколів до неї хто має право на ефективний засіб правового захисту?
8. На яку статтю Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ) варто зіслатись подаючи заяву до Європейського суду з прав людини про порушення права на отримання інформації?
9. Інститут міждержавної скарги передбачений у статті 33 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачає, що?
10. Чи є рішення Європейського суду з прав людини джерелом права в Україні?
11. За який умов можна звертатись до Європейського суду з прав людини?
12. За яких обставин держава може відмовитися від виконання своїх обов'язків щодо забезпечення гарантій свободи вираження поглядів згідно зі статтею 15 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод?
13. У якому з перерахованих випадків Європейський суд з прав людини визнає позбавлення життя як порушення ст. 15 Європейської конвенції з прав людини 1950р («Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації»)?
14. Які повноваження має Комітет міністрів Ради Європи щодо перевірки виконання рішень Європейського суду з прав людини?
15. За яких умов Велика Палата ЄСПЛ розглядає справи?
16. Який із нижченаведених випадків стосується абсолютного права, гарантованого Конвенцією про захист прав та основоположних свобод 1950р?
17. Що із перерахованого НЕ є рішенням ЄСПЛ у розумінні Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»?

18. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950р. – це?

19. Судді Європейського суду з прав людини обираються за загальним правилом строком на?

20. Судді Європейського суду з прав людини розглядають справи та виносять рішення в складі наступних судових формацій?

21. Що означає Предметна юрисдикція Європейського суду з прав людини?

22. Що таке пілотні рішення Європейського суду з прав людини?

23. Протокол до Конвенції про захист прав та основоположних свобод – це?

24. Яка юрисдикція Європейського суду з прав людини за колом суб'єктів?

25. Які критеріїв прийнятності належать до індивідуальної заяви в ЄСПЛ?

26. Що лежить в основі обґрунтування істотної шкоди при подачі індивідуальної заяви до Європейського суду з прав людини?

27. Право на ефективний засіб юридичного захисту в Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950р. означає що?

28. Розумність тривалості провадження в практиці ЄСПЛ має оцінюватись з урахуванням обставин справи і за такими критеріями?

29. Які обставини можуть бути виправданням для тривалого невиконання остаточного рішення ЄСПЛ?

30. На якій стадії провадження ЄСПЛ може надати себе у розпорядження заінтересованих сторін для забезпечення дружнього врегулювання спору на основі поваги до прав людини, як їх визначає Конвенція 1950р та протоколи до неї?

31. Як називається процедура, визначена ст. 39 Конвенції 1950р відносно якої ЄСПЛ долучається до врегулювання сторонами спору на основі поваги до прав людини, як їх визначає Конвенція 1950р та протоколи до неї?

32. Які дії Європейського суду з прав людини у разі досягнення дружнього врегулювання сторонами відповідно до Конвенції 1950р.?

33. На які права поширив міжнародно-правові гарантії захисту Перший Протокол до Конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950р.?

34. Які права передбачені Протоколом № 7 до Конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950р.

35. Справа, яку розглядають судді палати ЄСПЛ, порушує істотні питання щодо тлумачення Конвенції 1950р. чи протоколів до неї або якщо вирішення питання, яке вона розглядає, може мати наслідком несумісність із рішенням, постановленим Судом раніше, палата може в будь-який час до постановлення свого рішення передати розгляд справи до Великої палати, за якої умови?

36. На чий запит Європейський суд з прав людини відповідно до протоколу №16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

може надавати консультативні висновки з правових питань, які стосуються тлумачення Конвенції і протоколів до неї?

37. Скарга якого з наведених суб'єктів проти України є неприйнятною у Європейському суді з прав людини?

38. В який строк з моменту набуття рішенням Європейського суду з прав людини статусу остаточного має бути здійснена виплата стягувачеві відшкодування, за винятком випадків, коли строк передбачений у самому рішенні?

39. Визначте склад Європейського суду з прав людини?

40. Який суб'єкт владних повноважень представляє Україну як сторону-відповідача при розгляді справ Європейським судом з прав людини?

41. З яких джерел фінансується виконання рішення Європейського суду з прав людини, яким визнано порушення Україною прав людини?

42. Яким текстом має користуватись український суд у разі виявлення мовної розбіжності між офіційним перекладом українською мовою рішення Європейського суду з прав людини та оригінальним текстом?

43. Який із заходів має загальний характер, тобто його повинна виконувати Україна на підставі рішення Європейського суду з прав людини, яким встановлено порушення прав людини?

44. Чим визначено обов'язковість рішення Європейського суду з прав людини в Україні?

45. Які санкції можуть бути застосовані до держави у разі невиконання нею рішень Європейського суду з прав людини?

46. Яким суб'єктам Високі Договірні Сторони, що ратифікували Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод гарантують захист закріплених в Конвенції прав і свобод?

47. Якою мовою потрібно подавати міждержавну заяву до Європейського суду з прав людини?

48. Яка дата вважається датою подачі заяви до Європейського суду з прав людини для цілей дотримання вимоги щодо шестимісячного строку?

49. Чи обов'язкова участь заявника або його представника під час розгляду його заяви у Європейському суді з прав людини?

50. Чи передбачається сплата зборів та (або) мита за подання заяви до Європейського суду з прав людини?

51. Який суб'єкт може бути відповідачем у Європейському суді з прав людини?

52. Чи засідають судді Європейського суду з прав людини у справах щодо своїх держав?

53. Чи може змінюватись склад Європейського суду з прав людини при розгляді справи?

54. Яке з перелічених прав належить до переліку прав, що захищаються Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколами до неї?

55. Яким правом відповідно до ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачено поважне ставлення до свого житла і кореспонденції?

56. Яким джерелом користуються суди України для цілей посилення у своїх рішеннях на тексти рішень Європейського суду з прав людини?

57. Яким актом виступає Конвенція з прав людини та основоположних свобод?

58. Визначте підставу надання безоплатної правової допомоги у Європейському суді з прав людини?

59. Які види безоплатної допомоги можуть надаватись особі у Європейському суді з прав людини?

60. З якого моменту набуває чинності для України Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод?

61. Яким з перелічених осіб може бути тимчасово обмежено право на листування з Європейським судом з прав людини?

62. Чи може бути піддано цензурі листування з Європейським судом з прав людини осіб, засуджених до позбавлення волі?

63. Хто наділений правом на свободу пересування відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.?

64. Як визначає Європейський суд з прав людини строк, протягом якого повинна бути звільнена з під варті особа, виправдана у скоєнні злочину?

65. Чи існує у держави обов'язок згідно Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод повідомляти про місцезнаходження особи, яку було затримано правоохоронними органами?

66. Відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод чи вважається дискримінацією обмеження державою політичної діяльності іноземців?

67. За яких умов при розгляді справи Європейський суд з прав людини може змінювати свої попередні правові позиції (тлумачення)?

68. Відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, якщо законом дозволяється альтернативна служба, то чи має право держава притягати до відповідальності осіб, які відмовляються від альтернативної служби з приводу власних переконань?

69. Що з наведеного належить до заходів загального характеру, які має виконувати держава на підставі рішення Європейського суду з прав людини, яким встановлено порушення прав людини?

70. Яке застереження із наведених нижче має бути враховано в тлумаченні висновку Європейського суду з прав людини про те, що право не свідчити проти самого себе не поширюється на використання в кримінальному процесі матеріалів, які можуть бути отримані від обвинуваченого незалежно від його волі, примусово (отримання зразків крові, сечі і шкірного покриву для проведення аналізу ДНК тощо)

71. Яке з прав, що підлягають захисту на підставі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, порушується у випадку звільнення за прогул (відсутність на робочому місці протягом дня) працівника, який приймав участь у пікеті проти затримок виплати заробітної плати?

72. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод передбачає, що обмеження прав людини (в тих випадках, коли це можливо) на національному рівні має відбуватись «відповідно до закону» Як в таких випадках слід тлумачити термін «закон»?

73. Якщо нагляд за виконанням остаточного рішення Європейського суду з прав людини ускладнений проблемою тлумачення даного рішення, хто може звернутися до Суду з метою надання відповідного роз'яснення?

74. Що з перерахованого нижче НЕ відноситься до обов'язків держави, згідно статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.?

75. Що розуміється під «особистою свободою» в практиці Європейського суду з прав людини?

76. Що розуміється під «особистою недоторканністю» в практиці Європейського суду з прав людини?

77. Вкажіть мету ст. 5 Конвенції про захист прав та основоположних свобод «Право на свободу та особисту недоторканість»?

78. Вкажіть, що є однією з форм позбавлення волі в практиці Європейського суду з прав людини?

79. Що означає правомірність позбавлення волі в практиці Європейського суду з прав людини?

80. Що слід розуміти під поняттям «засудження» відповідно до практики ЄСПЛ?

81. Громадянин України Б. вирішив продати розташовані у Київській області належну йому на праві власності земельну ділянку для ведення індивідуального садівництва разом із розміщеним на цій ділянці будинком. На оголошення про продаж відгукнувся громадянин Литви Д. Громадяни Б. та Д. звернулися за нотаріальним посвідченням договору купівлі-продажу, проте, нотаріус їм відмовив. Чи правомірно діяв нотаріус?

82. Громадянка В. уклала шлюб в період існування Радянського Союзу із громадянином Б. Шлюб був зареєстрований у м. Судак (Україна). Через деякий час подружжя переїхало жити в Грузію. В. є громадянкою Грузії, а Б. зберіг громадянство України. Під час конфлікту в Абхазії Б. зник безвісти. Громадянка В. та діти, які проживали разом із батьками в Грузії, бажають оголосити громадянина Б. померлим. У Грузії у Б. було майно (у спільній власності з громадянкою В). Законодавство якої держави повинно бути застосованим у подібних випадках?

83. Громадянин Амстердаму уклав договір перевезення товару з громадянином України, в якому були визначені збитки спричиненні загальною аварією. Ці збитки чітко зазначені та визнані міжнародними торговими звичаями. Під час перевезення товару сталася загальна аварія під час якої пошкодився товар і частина товару випала за борт. Чи будуть вважатися такі торгові звичаї правовими нормами для врегулювання даної проблеми?

84. Громадянин України тривалий період часу проживав в Італії де громадянство Італії він так і не отримав. Проте уклав шлюб із громадянкою Італії. Прожили вони разом не довго, оскільки громадянин України помер.

Громадянка Італії подала в суд на спадкування нерухомого майна померлого яке знаходиться на території України. Правом якої держави повинно регулюватись дане питання?

85. Громадянин України поїхав своїм автомобілем в Італію на відпочинок. Там він уклав договір з громадянином Італії про надання послуг для його авто: хімчистка салону автомобіля. У самому договорі сторони зазначили про те, що в разі неналежного виконання договору послуг вони будуть керуватись нормами права України. Чи мали право громадянин України та громадянин Італії самостійно здійснити вибір права, що підлягає застосуванню до змісту таких правових відносин?

86. Громадянин України В. був затриманий правоохоронцями у зв'язку з підозрою у вчиненні хуліганських дій. У ізоляторі тимчасового тримання (ІТТ) у нього раптово почались болі в серці, але наглядач не відреагував на його скарги, вважаючи їх симуляцією. Вранці громадянин В. був знайдений мертвим у своїй камері. В ІТТ зробили неправдивий запис про те, що громадянина В. було випущено на волю кількома годинами раніше, а його тіло підкинули під двері будинку, де він мешкав. Мати померлого В., громадянка Молдови К., зверталась і до омбудсмена України і тричі зверталась до правоохоронних органів про порушення кримінальної справи, і до суду на дії правоохоронців, однак їй було відмовлено. Проаналізуйте ситуацію чи може мати громадянина В. звернутись до ЄСПЛ та на яку норму Європейської конвенції з захисту прав та основоположних свобод слід зіслатись?

87. Син заявниці П. помер від черепно-мозкової травми, що не могла бути завдана самостійно. Тіло було знайдено в приміщенні гуртожитку державного закладу освіти, де він проживав. Розслідування смерті офіційно розпочалось після заяви матері через 2 місяці після випадку. У результаті розслідування, яке тривало більше 5 років, встановити винну особу не було можливим, оскільки потенційні свідки не могли згадати подій відповідного дня. В позові проти держави щодо надання компенсації заявниці було відмовлено. Щодо порушення якої з гарантій ефективного розслідування відповідно до статті 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод можна стверджувати?

88. Громадянин А., який хворіє на цукровий діабет, був затриманий у зв'язку з підозрою у вчиненні терористичного акту. Розслідування встановило, що А. заклав у кількох громадських місцях капсули з небезпечним токсином. Для того, щоб дізнатись від А. де знаходяться капсули і як їх знешкодити, правоохоронці залишили його у темному приміщенні з мішком на голові, закованим у кайданки та примотаним скотчем до стільця, не даючи можливості ходити в туалет, спати, пити та їсти. У такому стані А. пробув дванадцять годин поспіль. Чи є у даному випадку порушення статті 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950р.?

89. Громадянин України Д. був застигнутий на місці вчинення вбивства та затриманий. Його було доправлено до відділку, а потім поміщено до ізолятора тимчасового тримання (ІТТ). Протягом 72 годин правоохоронці не змогли пред'явити обвинувачення Д., бо були зайняті іншими справами. Після

З діб в ізоляторі Д. почав вимагати пред'явлення обвинувачення, але його просто помістили до одиночної камери і залишили в ній ще на 15 діб. Відтак, Д. постав перед судом, який обрав для нього запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Чи було у даному випадку порушення Європейської конвенції з захисту прав та основоположних свобод 1950р.?

90. Громадянин Б. на власній сторінці в соціальній мережі розмістив відкритий допис, на якому видно як він розважається у нічному клубі з дівчиною. Наступного дня до нього завітали правоохоронці, які почали опитувати його з приводу стосунків з цією особою, зауваживши, що її тіло знайшли у лісопосадці неподалік дому Б. і він, ймовірно, останній, хто бачив її живою. Б. зауважив, що поліція порушила, по-перше, конфіденційність його спілкування через мережу Інтернет, по-друге, втручається у його особисте життя. Чи існує у даному випадку порушення Європейської конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод?

91. Громадянка України А., яка брала участь у пікеті проти затримки виплат заробітної плати, була звільнена з роботи через відсутність її на робочому місці протягом трьох годин поспіль. У цьому вона вбачала порушення її права на мирні зібрання (ст. 11 Конвенції 1950р) і звернулась до ЄСПЛ. Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), визнавши прийнятність заяви, вважав це втручання «передбаченим законом» і таким, що має «легітимну мету», мотивуючи це тим, що право на страйк передбачене українським законодавством, яке містить певні гарантії для учасників страйку, тоді як заявниця не дотримувалася відповідної процедури проведення страйку і не аргументувала того, чому вона не дотримувалася норм щодо страйку. Вкажіть якою була «легітимна мета» визначена Судом у цій справі?

92. Громадяни Греції К. та М., використавши всі національні засоби, в 6-місячний строк, звернулись до Європейського суду з прав людини з заявою проти Греції щодо відмови їм з процесуальних підстав у реєстрації юридичної особи громадської організації, зіславшись на право створювати профспілки передбаченого ст. 11 «Свобода зібрань та об'єднання» Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950р. (Конвенція). Чи прийнятною є така заява для розгляду її в Європейському суду з прав людини?

93. Представники ЛГБТ-спільноти вирішили провести мітинг, на якому вимагали легалізації одностатевих шлюбів. Дізнавшись про такий захід, представники радикальних сил вирішили йому перешкодити, а тому оголосили про проведення контр-мітингу. Коли організатори ЛГБТ-мітингу звернулись із заявкою про проведення мітингу, місцева влада сказала, що відмовляє у дозволі на проведення, бо планується контр-демонстрація. Чи існує порушення ЄКПЛ?

94. Громадяни різко відреагували на нове рішення уряду підвищити тарифи на газопостачання. Щойно стало про нього відомо, вони влаштували у центрі міста стихійний мітинг з вимогою скасувати таке рішення. З огляду на те, що їх збори перешкоджали руху транспорту, водії попросили їх переміститись в інше місце. Громадяни перейшли до пішохідної зони і розмістились там з власними плакатами. Правоохоронці вирішили розігнати мітинг без застосування насильства, мотивуючи це тим, що його учасники не

отримали дозволу на проведення заходів від місцевої влади. Чи є тут порушення ЄКПЛ?

95. Громадянин В. був затриманий правоохоронцями у зв'язку з підозрою у підготовці терористичного акту. У ІТТ у нього раптово почались болі в серці, але наглядач не відреагував на скарги, вважаючи їх брехнею. Вранці громадянин В. був знайдений мертвим у своїй камері В ІТТ зробили неправдивий запис про те, що громадянина В. було випущено на волю кількома годинами раніше, а його тіло підкинули під двері будинку, де він мешкав Чи існує порушення статті 2 ЄКПЛ?

96. Громадянин Б. звернувся до суду із позовом до ТОВ «Борісфен» про заборону діяльності дельфінарію у зв'язку із порушенням норм національного природоохоронного законодавства під час його діяльності. У прийнятті позову до розгляду було відмовлено, по причині що позивач не є представником природоохоронної організації, яка відповідно до положень Орхуської конвенції та Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», а також відповідно до свого статуту має право на представництво в суді екологічних інтересів суспільства та окремих його членів з метою захисту порушених екологічних прав людини та громадянина або з метою усунення порушень вимог екологічного законодавства. Чи є законним рішення суду про відмову в розгляді позову, враховуючи міжнародні зобов'язання України у контексті Орхуської конвенції?

97. Прикордонною службою у виключній (морській) економічній зоні України затримано судно під прапором Бразилії, яке допустило скидання паливно-мастильних матеріалів, відходів від очистки рибних та інших ресурсів у виключній (морській) економічній зоні України без спеціального дозволу на здійснення такої діяльності.. Під час обстеження судна було виявлено щойно виловлені цінні породи риби. Чи розповсюджується юрисдикція України на виключну (морську) економічну зону та яким міжнародним актом регламентується?

98. Відповідальність за геноцид передбачено Конвенцією ООН 1948 р. «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього», в якій сформульовано склад злочину та його форми. У Конвенції прямо не йдеться про відповідальність суб'єктів, а лише опосередковано, оскільки факт настання відповідальності за злочин геноциду підтверджується ст. 9 «Спори між державами - учасницями з приводу тлумачення, застосування або виконання цієї Конвенції, в тому числі щодо відповідальності тієї чи іншої держави за вчинення геоциду або одного з наведених у ст. III діянь (змова, підбурювання, замах, співучасть у вчиненні геноциду), передаються на розгляд Міжнародного суду на вимогу будь-якої зі сторін у спорі». Хто несе відповідальність за вчинення геноциду? Якою за характером є відповідальність за геноцид?

99. Громадянин Волков О.К. в період з жовтня 2001 р. по серпень 2002 р. за попередньою змовою з громадянином Петровським О.М. й іншими особами здійснював незаконні операції, пов'язані із законним переміщенням громадян з їх згоди через державний кордон України для їх подальшої передачі

іншій особі з метою сексуальної експлуатації. Правоохоронними органами України 24.07.2003 р. громадянину Волкову О.К. було пред'явлено обвинувачення у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 149 КК України. У подальшому при вирішенні питання про екстрадицію Волкова О.К. з території РФ остання відхилила запит про видачу громадянина Волкова О.К., мотивуючи тим, що в російському кримінальному законодавстві даний склад злочину на момент його вчинення був відсутній. Чи може бути розв'язане в даному випадку питання про видачу злочинця між Україною і РФ?

100. Особливість екстрадиції в боротьбі із злочинами міжнародного характеру полягає в тому, що в багатосторонніх конвенціях з питань боротьби з даним видом злочину екстрадиція злочинця розглядається не як обов'язок держав, а як їх право. Але багато держав розглядає діяння міжнародного характеру як злочини, що передбачають за собою екстрадицію особи, тобто включення їх в екстрадиційні міжнародні договори. Так, пункт 2 ст. 6 Конвенції про боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 р. вказує на те, що сторони зобов'язуються включати такі злочини, в якості злочинів, що передбачають екстрадицію, в будь-який договір про екстрадицію, який може бути укладено між сторонами. І хоча ст. 4 Європейської конвенції про припинення тероризму від 27 січня 1977 р. вказує на те, що якщо правопорушення, які вказані в цій Конвенції, не наводяться в договорі чи будь-якій конвенції про екстрадицію в якості правопорушення, що спричиняє видачу, таке правопорушення вважається включеним в договори чи конвенції про екстрадицію. Якої дії у цьому випадку є вказана норма Конвенції стосовно спеціальних конвенцій (договорів) про екстрадицію?

Інструменти альтернативного вирішення спорів

1. З якою метою було створено систему альтернативних способів вирішення спорів?
2. Що належить до самостійних (основних способів) АВС?
3. Що являє собою процедура «міні-суду»?
4. Чи може альтернативне врегулювання спорів бути застосоване як за рамками судової процедури розгляду, так і в поєднанні з ним шляхом використання певних способів АВС?
5. Що таке конфліктогени?
6. Що з нижче перерахованого належить до національних законодавчих актів у сфері регулювання альтернативного вирішення спорів?
7. Виберіть ключовий міжнародно-правовий документ, який регламентує застосування медіаційних процедур у сфері міжнародного комерційного арбітражу?
8. Що є предметом регулювання Нью-Йоркської Конвенції 1958 року?
9. Якої з нижченаведених регіональних конвенцій у сфері альтернативного вирішення спорів НЕ існує?
10. Щодо яких відносин відповідно до законодавства України спір може бути переданий до третейського суду за угодою сторін?
11. Яка форма відновного правосуддя реалізується в Україні у межах реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення?
12. Як в законодавстві України визначається поняття «третейський суд»?
13. Які із нижченаведених категорій спорів не підвідомчі третейським судам?
14. Коли можна проводити медіацію?
15. Чи може обмежуватися дія принципу добровільності під час процедури медіації?
16. Чи може медіатор виконувати роль радника або адвоката у тих випадках, коли сторони потребують фахової інформації, консультації з правових питань?
17. З яких норм випливає право на застосування медіаційних процедур?
18. На які два основних типи залежно від меж втручання медіатора у процес переговорів переважно поділяють процедуру медіації у юридичній літературі?
19. Назвіть два основні види третейських судів залежно від строку їх діяльності?
20. Чи можуть інституційні третейські суди утворюватися при органах державної влади або органах місцевого самоврядування?

21. Який із способів альтернативного вирішення спорів являє собою процедуру, за умовами якої сторони на добровільних засадах беруть участь у переговорах і, за допомогою незалежної та кваліфікованої третьої сторони, намагаються досягнути консенсусу та вирішити власний спір з урахуванням інтересів кожної з них?

22. Розкрийте організаційну структуру арбітражу ad hoc?

23. Чи є третейські суди складовою державної судової системи України?

24. Яка форма відновного правосуддя полягає в організації зустрічей між потерпілим та правопорушником і спрямована на вирішення кримінально-правового конфлікту між потерпілим та підозрюваним (обвинуваченим) за участю нейтральної особи?

25. Які відомості про третейських суддів не є обов'язковими згідно національного законодавства у списках інституційних третейських суддів?

26. Що являє собою третейська угода?

27. Хто може виступати медіатором (посередником) у процедурі медіації у межах реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення?

28. В якій формі повинна бути укладена третейська угода?

29. Який документ повинен видати компетентний господарський суд, у разі невиконання рішення третейського суду?

30. Протягом якого строку здійснюється судовий розгляд заяви про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду?

31. Суть якого принципу відновного правосуддя полягає в орієнтованості прийнятих рішень на усунення і відшкодування шкоди, яка заподіяна злочином окремим особам, їх взаємовідносинам та суспільству в цілому?

32. До якого суду подається заява про скасування рішення третейського суду?

33. Який строк встановлений ЦПК та ГПК для подання заяви про скасування рішення третейського суду?

34. Визначте основний документ ЄС, що визначає стандарти медіації?

35. Яке із нижченаведених процесуальних рішень компетентний суд НЕ може прийняти за результатами розгляду справи про оскарження рішення третейського суду?

36. Що мається на увазі під поняттям «арбітражна угода» відповідно до законодавства України?

37. Визначте, з якого права у ЄС виводять право на застосування медіаційних процедур?

38. Які суди в Україні відносять до інституційних міжнародних комерційних арбітражів?

39. Яка із нижченаведених вимог відповідно до законодавства України НЕ є обов'язковою щодо форми та змісту арбітражного рішення?

40. Який вид арбітражного рішення передбачений законодавством України?

41. Хто може бути суб'єктом оскарження арбітражних рішень?
42. Куди подається заява про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу?
43. Який строк передбачений законодавством України для оскарження арбітражного рішення?
44. Хто може подати скаргу про порушення прав, свобод та законних інтересів до бізнес-омбудсмена?
45. Протягом якого строку мовний омбудсмен зобов'язаний розглянути скаргу, яка йому надійшла?
46. Яке право передбачене за мовним омбудсменом в разі порушення Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»?
47. Який із способів альтернативного вирішення спору передбачає певний механізм взаємодії сторін спору без посередників, метою якого є розроблення способів вирішення спору щодо досягнення результату, який буде базуватися на принципах домовленостей та врахування спільних інтересів з можливістю певних поступок, які будуть вигідними для обох сторін?
48. На які види поділяються конфлікти за джерелом виникнення?
49. В чому полягають відмінності між предметом конфлікту та об'єктом конфлікту?
50. Яка із нижченаведених функцій конфлікту є деструктивною?
51. Які ознаки характеризують систему альтернативних способів вирішення спорів?
52. До яких правовідносин може застосовуватися медіація відповідно до проекту Закону України «Про медіацію» від 19.05.2020 року?
53. Які вимоги передбачені в проєкті Закону України «Про медіацію» від 19.05.2020 до особи, котра бажає стати медіатором?
54. Які види процедури медіації виокремлюються залежно від мети її проведення?
55. Що мається на увазі під терміном «човникова» медіація?
56. Який принцип НЕ застосовується при проведенні процедури медіації?
57. В якій ролі медіатор має право виступати в медіаційній процедурі?
58. Виберіть принципи медіації?
59. Що належить до основних особливостей приватних способів альтернативного вирішення спорів?
60. У яких випадках може бути відмовлено у визнанні або виконанні арбітражного рішення?
61. Що являє собою за правовою природою третейський розгляд спору?
62. Що являє собою за правовою природою процедура міні-суду?
63. Що являє собою за правовою природою процедура медіації?
64. Яку роль відіграє суддя при вирішенні справи у процедурі врегулювання спору за участі судді?

65. В чому полягають повноваження судді у разі проведення процедури врегулювання спору за участі судді?

66. В яких формах за часів Київської Русі існував третейський суд?

67. Визначіть перші спеціальні документи (універсальні міжнародні угоди), які регулювали питання міжнародного комерційного арбітражу?

68. Що являють собою за правовою природою Типові документи ЮНСІТРАЛ у сфері альтернативного вирішення спорів?

69. Які міжнародні акти НЕ належать до основних актів європейського права у сфері альтернативного вирішення спорів?

70. Що віднесено до альтернативних способів вирішення спорів згідно Рекомендації Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами - приватними особами від 5 вересня 2001 року?

71. Ким, окрім судів, відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» можуть розглядатися спори, що виникають між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, іноземними суб'єктами господарської діяльності у процесі такої діяльності?

72. На якому етапі судового розгляду дозволяється застосовувати процедуру проведення врегулювання спору за участі судді?

73. Чи допускається повторне врегулювання спору за участю судді у випадку недосягнення сторонами примирення з першого разу?

74. У якій формі згідно з ЦПК України дозволяється проведення врегулювання спору за участю судді?

75. До медіатора звернулись адвокати сторін спору з пропозицією спробувати допомогти їхнім клієнтам порозумітися до суду. Медіатор погодився і у процесі медіації, дізнавшись про суть спору, вартість позову, вирішив підняти гонорар за свої послуги. Виберіть правильне твердження.

76. Протягом якого строку проводиться врегулювання спору за участю судді?

77. Чи підлягає продовженню строк проведення врегулювання спору за участю судді?

78. Яка інформація вважається конфіденційною при проведенні медіації?

79. Що означає принцип власної (особистої) відповідальності в медіації?

80. За що медіатор є відповідальним під час проведення медіації?

81. Дитина 13,5 років, що перебуває під опікою, звернулась до органу опіки та піклування щодо медіації зі своїм опікуном з приводу вирішення низки питань, пов'язаних із їх спілкуванням, організацією побуту, придбанням необхідних речей тощо. Опікун на медіацію погодився. Визначте медіабельність даного спору?

82. Подружжя Марина та Микола мають двох дітей 3 і 7 років. Марина подала на розлучення після нетривалого періоду проживання окремо від Миколи разом з дітьми. Микола обманом, проте за згодою дітей, забрав їх до себе і тепер перешкоджає зустрічам Марини з дітьми. Такий вчинок Миколи

посилив у Марини бажання розлучення, проте вона страждає від своєї ізоляції від дітей. Вона намагається зустрітися з ними, проте ці спроби завершуються скандалами і викликами поліції. Микола стверджує, що Марина б'є дітей і діти не хочуть з нею спілкуватись, поки вона не принесе «публічних вибачень». Марина подала до суду позов з вимогою про розлучення та визначення місця проживання дітей. Вважає, що Микола просто хоче отримувати від неї аліменти. Вона погодилась на медіацію тільки за умови, що не підлягатиме обговоренню питання її примирення з Миколою. На медіацію пару направив орган опіки і піклування. Визначте медіабельність даного спору?

83. Державне підприємство «Е» звернулося до суду із заявою про надання дозволу на примусове виконання рішення Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольма у справі за позовом ДП «Е» проти Республіки Молдова, за яким Республіка Молдова повинна відшкодувати ДП «Е» 67 403,45 євро, 106 358,56 шведських крон як п'ятдесятивідсоткову частку відповідача в арбітражних видатках та 1935,87 євро, 26 589,64 шведських крон за двадцятип'ятивідсотковий шведський податок на додану вартість, нарахований на частку відповідача в арбітражних видатках. Разом із заявою було додано пакет документів: документ, що підтверджує сплату судового збору; копії заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу відповідно до кількості учасників судового розгляду; довіреність, що підтверджує повноваження особи на підписання заяви; засвідчений відповідно до законодавства переклад оригіналу арбітражного рішення та оригіналу арбітражної угоди українською мовою. Вирішіть справу по суті.

84. На державному підприємстві, яке займається наданням сервісних послуг у транспортній сфері, виник конфлікт між директором і профспілковим лідером. Конфлікт виник через те, що сторони не могли дійти згоди з приводу підняття заробітної плати на підприємстві. Профспілковий лідер наполягав на значно більшому підвищенні заробітної плати для робітників, ніж це пропонував директор. Останній пояснював профспілковому лідеру, що при занадто високій зарплаті, підприємство може стати збитковим, що, у свою чергу, призведе до його ліквідації. Разом з тим профспілка вимагала, щоб директор підприємства звільнив співробітників, яких було взято під час протестів на середні адміністративні посади та прийняття штатного розкладу в редакції профспілки. В результаті проведення медіації вирішити конфлікт вдалось завдяки прийняттю рішення, яке задовольнило обидві сторони. Визначте, що НЕ є завданням медіатора на стадії постмедіації?

85. Четверо жінок, які мали успішний бізнес з дистрибуції парфумерних виробів, власну лабораторію, володіли спільно як фізичні особи торговими марками, а також були учасниками створених ними раніше 3-ох товариств з обмеженою відповідальністю (два в Україні та одне поза її межами) з розподілами часток в статутному капіталі по 25% у кожній, понад півроку не могли визначитися з питаннями стратегічного розвитку, необхідності створення єдиної брендової компанії, перспективного партнерства, взаємовідносин з ключовими дистриб'юторами. Сторони звернулися до медіатора. Під час

процедури медіації медіатор, який мав юридичну та економічну освіти, запропонував сторонам провести оціночну медіацію. Виберіть правильне рішення для цієї ситуації.

86. Неповнолітній А. вперше вчинив кримінальний проступок та визнав факт вчинення цього кримінального правопорушення. Прокурором було проінформовано неповнолітнього правопорушника, його законного представника та потерпілого, його законного представника про можливість реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (медіації). В процесі медіації неповнолітній повідомив медіатору, що він змінив свою думку і не має бажання йти на примирення з потерпілим. Які наслідки буде мати відмова неповнолітнього?

87. 05.10.2017 Товариство Б. звернулося до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово - промисловій палаті України з позовом до Компанії А. про стягнення збитків, з підстав невиконання Компанією А. обов'язків за Договором. За результатами розгляду справи Міжнародним комерційним арбітражним судом при Торгово-промисловій палаті України прийнято рішення про стягнення з Компанії А. на користь Товариства Б. збитків та коштів на відшкодування виплат зі сплати арбітражного збору. Компанія А. звернулася до господарського суду міста Києва з позовом до Товариства Б. про: визнання недійсною арбітражної угоди, укладеної у вигляді арбітражного застереження, що міститься в пункті 8.3 розділу 8 договору, який укладений сторонами спору; визнання недійсним договору та додатків до нього. Проте отримала відмову. За умовами пунктів 8.1, 8.2 Договору, останній регулюється чинним матеріальним правом України. Всі непорозуміння, що виникають внаслідок, або у зв'язку з цим договором, повинні вирішуватись шляхом переговорів між сторонами. Пунктом 8.3 Договору встановлено, що якщо сторони не можуть дійти згоди шляхом переговорів протягом 30 (тридцяти) календарних днів від дня перших переговорів, то всі спори та непорозуміння належать передачі на розгляд до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово - промисловій палаті України. Згідно з пунктом 10.2 Договору усі додатки до нього є невід'ємною його частиною. Пізніше Компанія А. звернулася до Київського апеляційного суду із заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово - промисловій палаті України та постанови суду першої інстанції, посилаючись на те, що додатки №№ 5-7 до договору взагалі не могли підписуватися навіть неуповноваженою особою, оскільки були підроблені, що є додатковою підставою для визнання їх недійсними. Виберіть правильне твердження для цієї ситуації.

88. У спорі між українською компанією "Д" (надалі — позивач) і американською компанією "Т", відповідачем в якому є американська сторона, відповідач просив американський суд відмовити в задоволенні клопотання про підтвердження арбітражного рішення, винесеного МКАС України, оскільки воно "суперечить публічному порядку і праву України". Заява американської сторони (надалі — відповідач) щодо порушення публічного порядку та права

грунтувалася так: нещодавні політичні зміни й потрясіння в Україні, неправильне застосування арбітром українського права щодо термінів заявлення позову, не вказівка арбітром на мирову угоду сторін та його відмова розглянути докази відповідача. Американський суд відмовився зважити на ці обставини, заявивши, що у виконанні іноземного арбітражного рішення може бути відмовлено, якщо воно суперечить публічному порядку тієї держави, де виноситься прохання про його виконання. Крім того, за американським правом під публічним порядком розуміють основні принципи моралі й справедливості, їх українське арбітражне рішення жодним чином не порушує. Виберіть правильне рішення для цієї ситуації.

89. Спадкоємці померлого гр. Н. при відкритті заповіту, який не задовільнив інтереси жодного з них, вирішили звернутись до нотаріуса за консультацією, оскільки розуміли, що назріває конфлікт. Нотаріус запропонував сторонам скористатись процедурою медіації. Нотаріус пройшов навчання медіації та має досвід вирішення конфліктів. Дайте відповідь на питання: якщо для сторін нотаріус виконує функції медіатора та нотаріуса, то він НЕ може...?

90. У 2019 р. компанія «У» звернулася до федерального суду в штаті Нью-Йорк із клопотанням про підтвердження арбітражного рішення, винесеного на його користь Міжнародним комерційним арбітражним судом при ТПП України. Відповідач — американська компанія «К» — наполягала на відмові у задоволенні клопотання української компанії на тій підставі, що арбітражне рішення ще не стало остаточним згідно із законодавством України. Компанія «К» пред'явила до Київського міського суду клопотання про скасування арбітражного рішення з причин наявності процесуальних порушень, а коли в його задоволенні було відмовлено, звернулася зі скаргою до Верховного Суду України. Американський суд розглядав клопотання компанії «У» про виконання арбітражного рішення в той самий час, коли скарга компанії «К» очікувала розгляду Верховним Судом України. Федеральний суддя відкинув доводи відповідача і підтвердив арбітражне рішення, вказавши на те, що принцип остаточності арбітражних рішень встановлений в американському праві й у праві України і тому для вирішення питання про можливість виконання арбітражного рішення немає необхідності очікувати постанови Верховного Суду України по скарзі американської компанії. Виберіть правильне рішення для цієї ситуації.

91. Рішенням Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Регіональна правова група" позовні вимоги ПрАТ "І комбінат" до ТОВ "А СЕРВІС" про стягнення штрафу за порушення умов договору було задоволено в повному обсязі. У подальшому ТОВ "А СЕРВІС" звернулося до Центрального апеляційного господарського суду із заявою про скасування зазначеного рішення, зазначивши, що позов був поданий до третейського суду після закінчення дії третейського застереження, а тому третейський суд не повинен був його розглядати. Виберіть правильне рішення для цієї ситуації.

92. Між ТОВ «Око» та ПрАТ «Ромін» було укладено договір про поставку сільськогосподарської продукції терміном на п'ять років. При укладенні договору сторони закріпили в договорі положення, згідно з яким всі спори між ними передаються на розгляд третейського судді Сердюка А.М. ТОВ «Око» систематично неналежним чином виконувало обов'язки за договором, у зв'язку з чим через півроку після початку дії договору інша сторона договору – ПрАТ «Ромін» – звернулася до третейського судді Сердюка А.М. із заявою про визнання ТОВ «Око» банкрутом. Які наслідки породжує подання вказаної заяви?

93. ПП «Ореон» та ПП «Веселка» уклали третейську угоду про передачу всіх справ, що виникають між ними, до відома третейського судді ad hoc А.Р. Орлюка, що мешкає за адресою: вул. Тисменецька, 45, м. Тернопіль, Тернопільська обл., Україна. 12 липня 2020 р. ПП «Ореон» звернулось до третейського судді ad hoc А.Р. Орлюка з позовом про стягнення основного боргу та штрафних санкцій з ПП «Веселка» у зв'язку з систематичним невиконання останнім умов договору № 3 від 03.03.2019 р. Проте після звернення виявилось, що громадянин А.Р. Орлюк помер 5 липня 2020 р. Які наслідки породжує подання даної позовної заяви?

94. 20.09.2020 року у відкритому судовому засіданні Шевченківського районного суду м. Чернівці розглядалася цивільна справа за позовом Б. до Л. про витребування автомобіля з незаконного володіння. Після проведення слухання по справі, Відповідач заявив клопотання суду про проведення процедури медіації і повідомив, що на його прохання медіатор Т. присутній в залі судового засідання. Суд клопотання задовольнив і ухвалив рішення про призначення медіації, зобов'язав сторін пройти процедуру в залі судового засідання або в окремому спеціально обладнаному приміщенні Шевченківського районного суду м. Чернівці. Чи було допущено порушення принципів проведення медіації? Якщо так, то якого саме?

95. Неповнолітній А. вперше вчинив кримінальний проступок та визнав факт вчинення цього кримінального правопорушення. Прокурором було проінформовано неповнолітнього правопорушника, його законного представника та потерпілого, його законного представника про можливість реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (медіації). В процесі медіації неповнолітній повідомив медіатору, що він змінив свою думку і не має бажання йти на примирення з потерпілим. Які наслідки буде мати відмова неповнолітнього?

96. Під час процесу медіації у межах реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення, потерпілий вимагав присутності свідків правопорушення. Проте медіатор (посередник) йому відмовив. Чи буде така відмова порушенням процедури або принципів медіації у кримінальних справах (відновного правосуддя)?

97. П'ятнадцятирічний В. вперше вчинив тяжкий злочин та визнав факт вчинення цього кримінального правопорушення. У ході розслідування

неповнолітній повідомив, що він має право взяти участь у реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (медіації). Чи можливе застосування Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (медіації) у даній ситуації?

98. Під час процесу медіації у кримінальних справах (відновного правосуддя), медіатор допомагав потерпілому шукати варіанти вирішення ситуації, адже розумів, що потерпілому складно вирішувати самотійно. Правопорушник зауважив, що це порушення принципів відновного правосуддя. Чи було порушення медіатором принципів відновного правосуддя у даній ситуації?

99. Громадяни О. і А., будучи добрими друзями, започаткували власний бізнес «з нуля». Частки у статутному капіталі поділили порівну, тому коли їх стосунки почали псуватись, це стало відображатись і на ефективності бізнесу. У певний момент громадянин А. вирішив, що продовжувати спільний бізнес не має сенсу і захотів продати свою частку. Він знайшов великого інвестора, проте той будучи конкурентом у цій же сфері господарських відносин, виявив бажання викупити весь бізнес та реорганізувати це підприємство зі своїм власним. Інвестор зробив вельми цікаву пропозицію, запропонувавши ціну, яка суттєво перевищувала ринкову вартість підприємства. В той же час гр. О. відмовлявся від всіх пропозицій гр. А., заявляючи, що останній не заслуговує довіри як і всі його пропозиції. Інвестор порадив гр. А. скористатись послугами медіатора, якого час від часу запрошує врегульовувати в досудовому порядку правові спори. Громадяни О. і А. погодились на медіацію. Виберіть правильне твердження, для цієї ситуації.

100. Неповнолітній А. вперше вчинив кримінальний проступок та визнав факт вчинення цього кримінального правопорушення. Прокурором було проінформовано неповнолітнього правопорушника, його законного представника та потерпілого, його законного представника про можливість реалізації Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (медіації). Від участі у Програмі потерпілий відмовився. Чи можливе застосування Програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення (медіації) у даній ситуації?

Професійна відповідальність правника

1. Суддя повинен відмовитися від розгляду справи, якщо є передбачені законом підстави для відводу судді або якщо може виникнути конфлікт інтересів, або може виникнути ситуація, що ставить під сумнів неупередженість судді, в тому числі в таких випадках:

2. Відповідно до Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів у відносинах із суддями та присяжними прокурор повинен:

3. Відповідно до Кодексу суддівської етики зазначте, передумовою якого принципу права є незалежність судді під час здійснення правосуддя?

4. Зазначте, який із принципів означає, що «суддя повинен, наскільки це можливо, вести себе таким чином, щоб звести до мінімуму випадки, які можуть стати підставою для відсторонення його від розгляду справи або від винесення рішення» (згідно Бангалорських принципів діяльності судді)?

5. Що є підставою для Генерального прокурора прийняти рішення про застосування до прокурора Генеральної прокуратури, прокурора регіональної чи місцевих прокуратур дисциплінарного стягнення або щодо неможливості подальшого перебування їх на посаді прокурора?

6. Що є підставою для керівника регіональної прокуратури прийняти рішення про застосування до прокурора регіональної та місцевої прокуратури дисциплінарного стягнення або щодо неможливості подальшого перебування їх на посаді прокурора?

7. Протягом якого часу громадські організації та фізичні особи можуть подавати до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів інформацію щодо доброчесності кандидатів на посаду прокурора?

8. Хто має право розглядати і приймати відповідне рішення у разі одержання інформації, що може свідчити про недоброчесність кандидата на посаду прокурора?

9. У разі одержання інформації, що може свідчити про недоброчесність кандидата на посаду прокурора, яке може бути прийняти рішення і ким?

10. Зазначте, у яких випадках медіатор має право відмовитись від медіації на будь-якій її стадії:

11. Чи може бути проведена атестація прокурора під час здійснення щодо нього дисциплінарного провадження?

12. Хто має право приймати рішення щодо проведення атестації прокурора під час здійснення стосовно нього дисциплінарного провадження?

13. Згідно з вимогами Європейських керівних принципів з етики та поведінки прокурорів будь-які подарунки, призи, пільги, заохочення чи знаки гостинності від третіх осіб прокурори:

14. У процесі здійснення судочинства прокурор має дотримуватися ділового стилю спілкування, виявляти принциповість і витримку:

15. При прийнятті конкретних рішень прокурор не повинен керуватися:

16. У разі поширення неправдивих відомостей, які принижують честь, гідність і ділову репутацію прокурора, останній:

17. Прокурор не втручається в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, крім випадків:

18. Оцінка дотримання правил професійної етики та поведінки прокурора може надаватися під час:

19. Як має поводитися прокурор при виконанні ним повноважень у кримінальному провадженні з особою, вина якої у вчиненні кримінального правопорушення не встановлена обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили:

20. У кримінальному провадженні прокурор повинен:

21. Дії прокурора, якому стала відома інформація про допущення іншим працівником прокуратури будь-яких проявів, що можуть створити враження корупційних:

22. Дії прокурора у разі виникнення сумніву щодо законності наказу або вказівки прокурора вищого рівня:

23. У разі, коли прокурор дізнався чи повинен був дізнатися про наявність у нього реального чи потенційного конфлікту інтересів, у який термін він має повідомляти про це безпосереднього свого керівника?

24. Яких правил поведінки поза службою має дотримуватися прокурор під час з'ясування будь-яких обставин з представниками правоохоронних і контролюючих органів?

25. У відносинах з підпорядкованими працівниками керівники всіх рівнів мають поєднувати принциповість та вимогливість з:

26. Що не має значення для оцінювання діяльності прокурора?

27. У чому виявляються протизаконні дії прокурора при дотриманні ним політичної нейтральності?

28. Офіційні (письмові та усні) виступи прокурора у засобах масової інформації мають бути:

29. Ким затверджується форма і зміст декларація доброчесності і родинних зв'язків як один із документів для участі в доборі кандидатів на посаду прокурора?

30. До повноважень якого органу відноситься проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів Офісу Генерального прокурора, обласних і окружних прокуратур?

31. Принцип конфіденційності у професійній діяльності прокурора полягає у:

32. Вкажіть, з дотриманням якого принципу повинно здійснюватися проведення медіаторами супервізії та інтервізії?

33. У взаємовідносинах з іншими учасниками судочинства прокурор зобов'язаний:

34. У взаємовідносинах із засобами масової інформації прокурор повинен

35. Відповідно до Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів у взаємовідносинах із співробітниками правоохоронних органів прокурор зобов'язаний:

36. У межах своїх повноважень прокурор має співпрацювати з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, якщо це НЕ суперечить:

37. Прокурор може використовувати свій службовий статус, у тому числі посвідчення прокурора з метою впливу на посадових осіб за умови:

38. Заборона прямо чи опосередковано спонукати підлеглих або інших прокурорів до прийняття рішень, вчинення дій або бездіяльності на користь своїх приватних інтересів або інтересів третіх осіб стосується:

39. Вкажіть, в якому випадку суддя має право заявити самовідвід від участі в розгляді справи?

40. Відповідно до норм Кодексу суддівської етики, затв. Рішенням XI чергового з'їзду суддів України 22 лютого 2013 року, суддя повинен бути прикладом:

41. Вкажіть, який з Бангалорських принципів передбачає, що «суддя має виявляти та підтримувати високі стандарти поведінки суддів і обстоювати їх з метою поглиблення громадської довіри до судових органів, що має першорядне значення для підтримання незалежності судової гілки влади»?

42. Вкажіть, який з Бангалорських принципів діяльності судді є «передумовою верховенства закону і засадничою гарантією справедливого розгляду справи в суді»?

43. Вкажіть, який з Бангалорських принципів передбачає, що «суддя повинен дбати про те, щоб його поведінка була бездоганною з точки зору стороннього спостерігача»?

44. Вкажіть, який з Бангалорських принципів передбачає, що «суддя повинен виконувати свої професійні обов'язки, виявляючи належну повагу до всіх осіб, зокрема до сторін судового процесу, свідків, адвокатів, працівників суду та колег-суддів, і уникаючи відмінностей у ставленні до них з огляду на будь-які не пов'язані з суттю справи підстави, які не є суттєвими для належного виконання ним цих обов'язків»?

45. Під час розгляду скарги, проходячи коридором суду повз скаржника, слідчий суддя промовляє: «Слідчий захворіла» й на заперечення скаржника відповідає: «Давайте без емоцій». За десять хвилин у залі судових засідань, слідчий суддя відкриває судове засідання, оголошує про розгляд скарги й не звертаючись до секретаря судового засідання, сам перевіряє прибуття до суду учасників даного судового провадження. Встановивши особу скаржника, слідчий суддя зазначає: «Слідчий РВ поліції про час слухання справи була повідомлена належним чином, причини неприбуття до суду невідомі» та розглянула скаргу. Чи порушено принципи суддівської етики та якщо так, то які?

46. Під час розгляду справи, яка має резонансне значення, в багатьох засобах масової інформації надаються висновки щодо винуватості особи. Думки по справі також висловлюються колегами, близькими родичами та знайомими. Вкажіть, як має діяти суддя під час прийняття рішення по справі?

47. Судді можуть займатися діяльністю, яка не належить до їхніх офіційних функцій. Для уникнення фактичних або передбачуваних конфліктів інтересів така діяльність має бути сумісною з їх _____:

48. Вкажіть, який з Бангалорських принципів передбачає, що «перебуваючи під постійною прискіпливою увагою громадськості, суддя повинен добровільно й охоче погоджуватися з обмеженнями щодо своєї поведінки, які пересічному громадянину можуть видатись обтяжливими»?

49. Вкажіть, які критерії етичних принципів поведінки судді визначають «Бангалорські принципи діяльності судді»?

50. Вкажіть, як Кодекс суддівської етики, затв. рішенням XI чергового з'їзду суддів України 22 лютого 2013 року регулює участь судді в Інтернет-форумах?

51. Вкажіть, який з Бангалорських принципів передбачає, що «суддя повинен дбати про підтримку порядку та додержання правил пристойності під час усіх судових розглядів і вести себе терпляче, гідно і ввічливо щодо сторін судового процесу, присяжних, свідків, адвокатів та інших осіб, з якими суддя спілкується в рамках своїх офіційних повноважень»?

52. Вкажіть, який з Бангалорських принципів передбачає, що «суддя повинен, наскільки це можливо, вести себе таким чином, щоб звести до мінімуму випадки, які можуть стати підставою для відсторонення його від розгляду справи або від винесення рішення»?

53. Вкажіть, який з Бангалорських принципів передбачає, що «при виконанні своїх професійних обов'язків суддя не повинен словами чи поведінкою виявляти прихильність або упередженість до будь-якої особи або групи осіб, беручи до уваги підстави, що не стосуються суті справи»?

54. Вкажіть, яке твердження є правильним, відповідно до норм Кодексу суддівської етики, затв. рішенням XI чергового з'їзду суддів України 22 лютого 2013 року?

55. Хто здійснює переведення судді, обраного безстроково, до суду нижчого рівня в порядку дисциплінарного стягнення?

56. До якого органу має право звернутися особа з заявою щодо поведінки судді місцевого суду, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність?

57. До компетенції якого органу належить внесення подання про звільнення судді з посади?

58. До якого органу можна оскаржити рішення Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя?

59. Який загальний строк давності для застосування дисциплінарного стягнення до судді?

60. Яке дисциплінарне стягнення може застосовуватися до суддів?

61. Який орган вносить подання про звільнення судді з посади?

62. Хто має право тлумачити Правила адвокатської етики?

63. Конфлікт інтересів у адвокатській практиці характеризується суперечністю:

64. Дотримання якого принципу є необхідною і щонайважливішою передумовою довірчих відносин між адвокатом і клієнтом, без яких є неможливим належне надання правової допомоги:

65. З ким адвокат повинен ділити отриманий гонорар?

66. У якій формі може бути відмінено конфіденційний статус інформації, отриманої адвокатом від клієнта:

67. Накладення на адвоката дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю може застосовуватися виключно у разі:

68. Вкажіть, яким органом здійснюється дисциплінарне провадження стосовно адвоката?

69. Зазначте строк притягнення до дисциплінарної відповідальності адвоката?

70. Вкажіть, протягом якого строку розглядається дисциплінарна справа стосовно адвоката дисциплінарною палатою кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури?

71. Зазначте, чи дозволена індивідуальна реклама нотаріуса у засобах масової інформації?

72. Відповідно до Правил професійної етики нотаріусів у взаємовідносинах із іншими нотаріусами та нотаріальною спільнотою нотаріус зобов'язаний:

73. Дотримання якого принципу є необхідною передумовою довірчих відносин між нотаріусом і клієнтом, без яких є неможливим належне виконання професійних обов'язків:

74. Вкажіть, яким органом здійснюється анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю?

75. Суть якого принципу професійної діяльності нотаріуса розкривається через обов'язок нотаріуса не допускати можливості впливу особистих інтересів, інтересів зацікавлених осіб на виконання ним своїх обов'язків?

76. Зазначте, до якого органу може бути оскаржена відмова у видачі свідоцтва про зайняття нотаріальною діяльністю?

77. Визначте, який орган визначає рівень професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю?

78. Відповідно Правилам професійної етики нотаріусів проявом недобросовісної конкуренції вважається?

79. Згідно Кодексу суддівської етики суддя повинен бути прикладом:

80. Кодекс суддівської етики передбачає?

81. Прокурору А., який є керівником окружної прокуратури, зателефонував керівник обласної прокуратури В. та надав доручення підготувати звіт щодо стану здійснення прокурорами прокуратури нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах (за попередній та поточний квартали). Звіт у письмовій формі мав бути надісланий

електронною поштою протягом двох діб. А. в грубій формі відмовився виконувати це доручення.

Дайте оцінку ситуації з точки зору етики прокурора та дайте правову оцінку ситуації. Чи мало бути це доручення виконано? Відповідь обґрунтуйте.

82. Прокурор М., чекаючи судового засідання у кримінальній справі у приміщенні суду, дав інтерв'ю журналістам щодо обставин справи, яка буде розглядатись. М. сказав, що обвинувачений О. є злочинцем, так як він скоїв крадіжку, що підтверджено матеріалами досудового слідства і тому О. скоро потрапить до установи відбування покарань. Крім того, М. дозволив собі образливі висловлювання у бік О. Судове засідання було перенесено на наступний тиждень через хворобу судді. Ввечері інтерв'ю з прокурором, в якому він називає О. злочинцем було показано по телебаченню.

Які норми порушив прокурор М.? Дайте правову оцінку ситуації.

83. Приватний нотаріус Ольга Іваненко розмістила на будівлі, де знаходиться її офіс, світлову вивіску з написом «Нотаріус Іваненко О. І. 24/7. Дешево!» Також вона розмістила у газеті оголошення «Нотаріус Іваненко О. І. Працюємо цілодобово. Можливий виїзд до клієнта за домовленістю. Низькі ціни та гарантована якість!»

Чи є такі дії етичним проступком? Обґрунтуйте відповідь.

84. Оцініть з позиції етичних засад ситуацію, коли у кабінеті судді висить портрет Президента країни.

Чи зміниться ваша оцінка, якщо у кабінеті судді висить ікона?

85. Оцініть з точки зору етичних засад ситуацію, коли суддя сидів у президії з'їзду певної політсили, як запрошений гість.

Чи зміниться ваша оцінка, якщо він просто брав участь у з'їзді політичної партії?

Чи зміниться ваша оцінка, якщо він був присутній на урочистій вечірці певної політсили?

Чи зміниться ваша оцінка, якщо перелічені дії здійснив адвокат?

86. Суддя перебувала на робочому місці в приміщенні суду в стані алкогольного сп'яніння і намагалася вийти в зал судових засідань для розгляду цивільних справ. Однак секретар судового засідання відмовилась виходити в зал разом з суддею, яка перебувала у неадекватному стані, за що та влаштувала їй лайку з образами. Комісія з працівників суду зайшла в кабінет судді і встановила, що остання перебуває у стані сильного алкогольного сп'яніння, не може чітко розмовляти та самостійно рухатись. До приміщення суду був викликаний чоловік судді, який за допомогою працівників апарату суду умовив суддю покинути кабінет і поїхати додому. Оскільки суддя не могла самостійно рухатись, то її чоловік за допомогою іншої судді цього суду провели її до автомобіля. Зазначені події відбувались у присутності осіб, що прибули на судові засідання та знаходились у приміщенні суду. Дайте оцінку цієї ситуації. Які норми кодексу суддівської етики було порушено суддею?

87. Суддя окружного адміністративного суду майже кожного дня на годину чи більше запізнювався на роботу без поважних причин, тоді як на той час він призначав розгляд судових справ. Також суддя ігнорував вимоги рішення Ради суддів та наказу голови окружного адміністративного суду, відповідно до яких під час виборчого процесу судді повинні у неробочі дні мобільно з'являтися до суду за півтори – дві години після автоматичного розподілу справ, пов'язаних із виборчим процесом. Суддя двічі не забезпечив наявності телефонного зв'язку із ним, а тому двічі розподілені на нього адміністративні справи, пов'язані із виборчим процесом, були перерозподілені на інших суддів.

Чи є зазначені дії судді істотним порушенням норм процесуального права і правил суддівської етики?

88. Будівельна компанія звернулася до суду з позовом до субпідрядника про застосування зазначених у Договорі штрафних санкцій за затримку виконання фасадних робіт у приватному триповерховому будинку. Субпідрядник заперечує проти позову, мотивуючи затримку форс-мажорними обставинами - впливом негативних погодних умов, за яких виконання фасадних робіт у зазначений у Договорі термін спричинило б значне погіршення їх якості і порушення ДБН. Будівельна компанія у свою чергу наполягає на порушенні Договору і вимагає також від субпідрядника компенсації збитків, спричинених затриманням виконання робіт субпідрядником і виплатою замовнику неустойки за порушення чітко визначених термінів здачі будинку в експлуатацію. Замовник подав позов до суду з вимогою виплати такої неустойки будівельною компанією.

Оцініть ситуацію. Охарактеризуйте поняття «позиція», «інтерес», «потреба» та розкрийте їх відмінності.

89. У провадженні судді перебувала цивільна справа про визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням. Перед початком судового засідання суддя настирно вимагала від позивача скласти клопотання про залишення позовної заяви без розгляду, а коли той відмовився, розгляд справи суддею було відкладено. Після судового засідання позивач звернувся в усній формі до голови суду зі скаргою на дії судді. На вказане звернення суддя відреагувала тим, що, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, з'явилась за місцем роботи позивача, намагалась викликати його для бесіди, в присутності співробітників нецензурно висловлювалась і погрожувала позивачу звільненням з роботи.

Який принцип суддівської етики порушено суддею? Як повинен вести себе суддя з учасниками процесу?

90. У місцевому суді розглядається справа за позовом про відшкодування шкоди, яка спричинена позивачці укусами собаки внаслідок порушення відповідачем порядку виходу собак. На запитання судді: «У чому саме полягає моральна шкода?» позивачка пояснює, що у результаті ушкодження її руки мають знівечений вигляд, доводиться постійно носити одяг із довгими рукавами для того, щоби прикрити чисельні шрами. Суддя зауважує: «Жіночка, вам же 60 років! Яка може бути краса у такому віці?!»

Зазначте, якій вимозі статті Кодексу суддівської етики не відповідає поведінка судді?

91. Представники однієї з газет звернулись до судді з офіційним запитом щодо надання інформації про результати розгляду ним гучної кримінальної справи, яка мала неабиякий суспільний інтерес і по якій суддя ухвалив рішення. Суддя відмовився надавати інформацію, посилаючись на те, що представники ЗМІ не є учасниками судового розгляду.

Надайте оцінку цієї ситуації. Вкажіть, чи порушує поведінка судді норму Кодексу суддівської етики?

92. Адвокат Б. протягом десяти років перешкоджав пані Г, яка є співвласником житла, у якому він проживає, користуватися своєю власністю. Адвокат Б. одноособово, без узгодження із співвласником, здійснив переобладнання житла, на власний розсуд розпорядився майном, що було в квартирі. Пані Г. та троє її неповнолітніх дітей зазнали значної матеріальної та моральної шкоди, внаслідок дій адвоката Б. Чи може адвоката Б. бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності за порушення адвокатської етики за його дії щодо пані Г.?

93. Адвокат В., виступаючи у прайм-тайм у ефірі одного з провідних ТВ-каналів, вкрай негативно оцінив сучасний стан української адвокатури, а також професійний рівень й моральні якості осіб, що входять до складу органів адвокатського самоврядування, та окремих адвокатів. Зокрема, він зазначив: «Головним ризиком реалізації громадянами конституційного права на правову допомогу є плачевний стан української адвокатури... Саме адвокат є основною корупційною ланкою на сьогоднішній день, а Національна асоціація адвокатів України не веде боротьбу з так званими «міліцейськими адвокатами»... На жаль, можу констатувати, що адвокатура є гальмом для реалізації судової реформи...».

На Вашу думку ця заява адвоката стосується його колег чи висловлює занепокоєння щодо якості адвокатського корпусу та стосується теми суспільного інтересу? Дайте правову оцінку.

94. Адвокат У. на своєму сайті розмістив статистику справ, в яких він успішно брав участь, а також відгуки задоволених клієнтів.

Оцініть, чи може він розміщувати таку інформацію? Якщо так, то за яких умов? Чи зміниться ваша оцінка, якщо відгуки клієнтів розмістив на сайті нотаріус?

95. Марія Лінська (75 років) звернулася до суду з позовом про визнання недійним договору дарування двокімнатної квартири своєму онукові Іванові Опайцю (23 роки) у зв'язку з тим, що під час укладання договору онук обіцяв їй матеріально підтримувати та доглядати до її смерті, а тепер свою обіцянку не виконує, рідко її відвідує, матеріальну підтримку надає тільки час від часу і незначну, вона не може собі навіть ліки всі необхідні придбати. До того ж вона не розібралася, що з такою обіцянкою треба було договір довічного утримання оформити, а не дарування. А тепер ось і квартира їй не належить, і онук не доглядає, - так він її скоро і вигнати може, як зять сусідку Іванну Станіславівну.

При цьому Іван таким вчинком бабусі був дуже здивований і ображений, бо стосунки у них завжди були гарні і він вважає, що робить для неї все можливе, хоч і щойно закінчив навчання та не може знайти постійної роботи з належною оплатою, а тут ось ще й його дівчина вагітна, то вони вже не зможуть жити у маленькій кімнатці, яку він орендує. Іван наголошує, що він не обіцяв бабусі видавати систематично певні грошові суми, а просто як онук вважає себе зобов'язаним їй допомагати по мірі сил, що і робить, а ніякого договору довічного утримання він укласти з бабусею не збирався, бо то ж, навіть, соромно від людей. А бабуся його от тепер принизила, якимось негідником виставила.

Дайте оцінку ситуації. Охарактеризуйте поняття «позиція», «інтерес», «потреба» та розкрийте їх відмінності.

96. Голова місцевого суду на зустрічі з представниками громадської організації пообіцяв «взяти на контроль» розгляд визначеним суддею цивільної справи в розумні строки та з максимальним врахуванням позиції цієї організації.

Зазначте, якій вимозі статті Кодексу суддівської етики не відповідає поведінка судді?

97. Прокурор Л. систематично порушував строки розгляду звернень громадян, не забезпечив своєчасного, повного і достовірного відображення результатів про виконану роботу в електронних формах первинного обліку, внесення інформації до інформаційно-аналітичної системи «Облік та статистика органів прокуратури» та Єдиного реєстру досудових розслідувань. Не вчинив усіх необхідних кримінально процесуальних дій для своєчасного направлення міжнародного запиту про правову допомогу у кримінальному провадженні. Також, допустив порушення трудової дисципліни.

Дайте оцінку вчинків прокурора. Чи можливе, на вашу думку, поряд з неналежним виконанням службових обов'язків прокурором, вчинення інших дисциплінарних проступків?

98. Прокурор В., здійснюючи процесуальне керівництво у кримінальному провадженні за фактом вчинення службовими особами міської ради протиправних дій під час виділення земельних ділянок у місті Буча, Київської області, за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 364 Кримінального кодексу України, погодив клопотання слідчого про надання дозволу на проведення обшуку. Вказане клопотання судом задоволено, та в подальшому проведено обшук в приміщенні Бучанської міськради, в ході якого вилучено рішення Бучанської міськради з додатками в оригіналах за період з 2015 по 2020 роки.

На неодноразові звернення з боку представників Бучанської міськради до прокурора В. із клопотанням про повернення тимчасово вилученого майна, останній приймав рішення про відмову у їх задоволенні, мотивуючи їх тим, що триває слідча дія у вигляді огляду речей та документів.

У подальшому, 2017 року представником Бучанської міськради до Печерського суду міста Києва подано скаргу на бездіяльність прокурора, яка полягає у неперверненні тимчасово вилученого майна, яку того ж дня рішенням

суду задоволено, та зобов'язано відповідний Департамент Офісу Генерального прокурора повернути тимчасово вилучене майно.

Вкажіть, які підстави притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності і які норми Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів порушено?

99. Розгляньте ситуацію, коли суддя і прокурор навчалися в одному закладі вищої освіти та інші ситуації (наприклад, суддя і прокурор (жінки) неодноразово фотографувалися разом на всеукраїнському форумі «Жінки в юридичній професії») щоб показати студентам межі приватного життя особи та публічності посади. Диференціюйте розгляд ситуацій наявністю/відсутністю спільних судових проваджень колегіального/одноособового розгляду справи.

За яких умов суддя/прокурор/адвокат можуть спілкуватися в житті, щоб це не порушувало етичних норм професії?

100. Прокурор Н. у свій вихідний день керував автомобілем у нетверезому стані. Його зупинив поліцейський і попросив пред'явити документи. Н. відповів, що він прокурор і може вести себе як вважає за потрібне у свій вихідний день, а документи забув вдома. Після чого Н. сів у свій автомобіль і поїхав далі.

Оцініть з точки зору етичних засад поведінки прокурора ситуацію, коли він у свій вихідний день керував автомобілем у нетверезому стані.

Публічне право: методологія тлумачення та застосування

1. Громадянка України надіслала до Конституційного Суду України конституційну скаргу щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 8 Закону України «Про звернення громадян». Яке рішення повинен прийняти Конституційний Суд України у даній ситуації?

2. У зв'язку з пандемією Указом Президента України на території однієї з областей України був введений надзвичайний стан за результатами якого встановлено обмеження щодо свободи пересування, скасовано культурно-масові заходи, запроваджено карантин у закладах освіти всіх рівнів, заборонено проведення страйків, заборонено звертатися особисто до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Чи правомірними є встановлені обмеження та з яких мотивів?

3. Під час розгляду Сенатом Конституційного Суду України справи за конституційною скаргою виникла необхідність в офіційному тлумаченні Конституції України. Яке рішення може ухвалити Сенат Конституційного Суду України за таких обставин?

4. До Конституційного Суду України звернулося приватне підприємство з клопотанням визнати такими, що не відповідають ст. 8 Конституції України, положення пункту 58 розділу I Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів

України щодо податкової реформи». Перша колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України Ухвалою відкрила конституційне провадження в цій справі. У процесі розгляду конституційної скарги з'ясувалося, що підприємство просить перевірити на відповідність Конституції України окремих положень Закону, яке у тексті остаточного судового рішення у справі підприємства не застосовано. Як повинна діяти в даній ситуації Перша колегія суддів Другого Сенату Конституційного Суду України?

5. До Конституційного Суду України звернулося товариство з обмеженою відповідальністю «Логіст» з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України статті 162,164 Господарського кодексу України. До матеріалів справи було долучено ухвали господарського суду Н-ської області (ухвалою суду позовну заяву було залишено без руху). Проте Другою колегією Другого сенату Конституційного Суду України було відмовлено у відкритті провадження за конституційною скаргою товариства з обмеженою відповідальністю «Логіст». Чому було відмовлено у відкритті провадження у даній ситуації?

6. Суб'єкт права на конституційну скаргу звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такою, що не відповідає Конституції України, положення частини п'ятої статті 394 Цивільного процесуального кодексу України. У конституційній скарзі суб'єкт права на конституційну скаргу висловлює незгоду із судовим рішенням суду апеляційної інстанції, ухваленим з процесуального питання під час апеляційного перегляду справи, у якій він є стороною. На думку Конституційного Суду України, суб'єкт права на конституційну скаргу не навів обґрунтування тверджень щодо неконституційності, положення частини п'ятої статті 394 Цивільного процесуального кодексу України. Які наслідки буде мати необґрунтованість тверджень щодо неконституційності положень?

7. До Конституційного Суду України звернувся громадянин В. з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України положення частин 2-4 статті 35 Закону України «Про державну службу». На думку В. ці положення закону призводять до порушення його прав, закріплених Конституцією України. До матеріалів справи В. долучено остаточне судове рішення у справі. У цьому рішенні не було застосовані положення частин 2-4 статті 35 Закону України «Про державну службу». Чи є в даній ситуації підстави для відмови у відкритті провадження за конституційною скаргою В.?

8. Указом Президента України на окремій місцевості території України був уведений воєнний стан. Під час введення воєнного стану військовою адміністрацією було заборонено приватній радіостанції «Радіо нон-стоп» вести ефіри з 20.00 год. по 6.00 год. Як можна оцінити законність дій військової адміністрації?

9. 16 грудня 2019 року громадянин О звернувся з конституційною скаргою до Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення», який був застосований в остаточному

судовому засіданні у справі громадянина О. Рішення набрало законної сили 1 травня 2019 року. Чи буде вважатися така скарга прийнятною відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України» і за яких підстав?

10. Громадянин А. звернувся до Конституційного Суду України з конституційною скаргою щодо визнання бездіяльності Великої Палати Верховного Суду протиправною та неконституційною. Чи буде вважатися така скарга прийнятною відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України»?

11. Громадянин А. був затриманий працівниками поліції під час мирної акції протесту проти хаотичної забудови м. Житомир 8 травня 2019 року. Через чотири дні без пояснення причини затримання його відпустили. Попередження громадянина А. звернутися до суду працівниками поліції були придушені. Порухення яких конституційних прав громадянина були допущені працівниками поліції?

12. Який з принципів державного ладу передбачає пріоритетність права щодо держави, політики, економіки, культури та інших інститутів (основ) держави?

13. При прийнятті на роботу керівник підприємства відмовив у працевлаштуванні молодому спеціалісту у зв'язку з тим, що в нього немає відповідного стажу роботи. Дана праця не передбачала ні кваліфікації, ні стажу роботи, ні досвіду у даній сфері роботи. Інших кандидатур на дане робоче місце не було. Який конституційний принцип було порушено в даному випадку?

14. Що є гарантією законності в умовах воєнного стану?

15. Що з переліченого НЕ є елементом системи стримувань та противаг в Україні?

16. Виконавчим комітетом міської ради було заборонено представникам місцевих релігійних громад проводити 14 жовтня щорічну Хресну ходу. Яке право громадян, гарантоване Конституцією України було порушене?

17. До якого виду належить запроваджений в Україні інститут конституційної скарги за своїми характеристиками?

18. Яке з перелічених конституційних прав та свобод може бути обмежено із зазначенням строку такого обмеження в умовах воєнного або надзвичайного стану?

19. В якому випадку порушено право громадян на свободу об'єднання у політичні партії?

20. На території України було введено режим воєнного стану. Яке з перелічених прав та свобод людини і громадянина НЕ може бути обмежено в даній ситуації відповідно до Конституції України?

21. Що із нижче наведеного належить до гарантій права на інформацію?

22. Що є гарантією законності в умовах воєнного стану?

23. В яких випадках допускається обмеження права особи на доступ до інформації?

24. Який вид автономії гарантує держава національним меншинам?

25. Право на невідкладне оприлюднення якої із нижче зазначеної інформації мають громадяни України?

26. На якій підставі в Україні гарантується право звернення до суду для захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина згідно з принципом «прямої дії норм Конституції»?

27. Змістом якого конституційного принципу є заборона привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання за мовними ознаками?

28. З якою метою судом можуть встановлюватися винятки щодо гарантованого кожній людині Конституцією права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції?

29. Що з нижче наведеного найбільш повно відображає суть такого конституційного принципу законотворчості як демократизм?

30. В чому проявляється принцип колегіальності у роботі Кабінету Міністрів України?

31. Яким є державним органом Верховна Рада України, яка складається із 450 народних депутатів, згідно з рішенням Конституційного Суду України від 17.10.2002 року в контексті статті 75 Конституції України та у взаємозв'язку з положеннями статей 5, 76, 85?

32. Яким є за своєю природою державним органом Верховна Рада України, що здійснює законодавчу владу, згідно з рішенням Конституційного Суду України від 17.10.2002 року в контексті статті 75 Конституції України та у взаємозв'язку з положеннями статей 5, 76, 85?

33. Незалежно від чого, згідно з рішенням Конституційного Суду України від 17.10.2002 року, рішення Верховної Ради України вважається прийнятим?

34. Якою, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 05.10.2005 р., є влада Українського народу?

35. На яких осіб поширюється положення про те, що одна й та сама особа не може бути Президентом України більше ніж 2 строки підряд згідно з рішенням Конституційного Суду України від 25.12.2003 р.?

36. Вирішення питань якого характеру належить до юрисдикції Конституційного Суду та судів загальної юрисдикції згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 07.05.2002 р.?

37. Що є метою функціонування поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову між різними органами державної влади (згідно Рішення Конституційного Суду України від 24.06.1999 р)?

38. Що є формами звернення до Конституційного Суду України?

39. У якому разі особою може бути подана до Конституційного Суду України конституційна скарга?

40. В якому конституційному провадженні застосовується забезпечувальний наказ?

41. За яких підстав допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи?

42. У чому полягає ідеальна модель взаємовідносин держави і громадянського суспільства?

43. Що передбачає потенціал впливу громадянського суспільства на державу?

44. Виконавчим комітетом міської ради було заборонено представникам місцевих релігійних громад проводити 14 жовтня щорічну Хресну ходу. Яке право громадян, гарантоване Конституцією України було порушене?

45. Коли запитувач має право звернутися до розпорядника публічної інформації із запитом на інформацію?

46. Стосовно якого чинника із наведеного нижче можна оскаржити акти Президента України чи постанови Верховної Ради України з питань призначення чи звільнення з посад до суду загальної юрисдикції згідно з рішенням Конституційного Суду України від 07.05.2002 р.?

47. Що є особливою формою колективного звернення громадян до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування?

48. З якою метою здійснюється правова охорона Конституції України?

49. Яким органом можуть встановлюватися обмеження щодо реалізації права на проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій?

50. Громадянин звернувся до суду в якому просив зобов'язати Національну поліцію України (Департамент патрульної поліції) врахувати до його стажу служби в поліції, службу у Державній пенітенціарній службі України та провести відповідні виплати з врахуванням вислуги років. До якої категорії справ належить цей спір?

51. Сімнадцятирічний А. висловлювався нецензурною лайкою в адресу працівників поліції, показував останнім непристойні жести, чим порушив громадський порядок та спокій громадян. Чи буде нести адміністративну відповідальність А.?

52. Керівнику рекламної організації «ТОНІС», яка являється юридичною особою що діє на комерційній основі, було призначено адміністративне покарання у вигляді штрафу за порушення умов ліцензування. Чи являється в даному випадку суб'єктом правопорушення керівник рекламної організації?

53. Під час патрулювання поліцейськими було затримано військовослужбовця-жінку за те, що вона нецензурно висловлювалася і чіплялася до громадян. За скоєний проступок на військовослужбовця-жінку поліцейськими було накладено адміністративне стягнення у вигляді штрафу. Дайте правову оцінку ситуації

54. Громадянин Петров звернувся 01.09.2019 року до міськвиконкому з проханням допомогти йому поладити систему водопостачання в будинку, де він проживає. У зв'язку із дорожніми роботами система була пошкоджена. Оскільки за станом здоров'я Петров не може прибути на особистий прийом, він звернувся через засоби телефонного зв'язку. Коли розмова вже завершувалась,

чиновник, який спілкувався з Петровим, сказав, що реєстрація звернення є платною і витребував сплатити гроші на банківський рахунок міськвиконкому в розмірі 1500 грн. Чи допустиме звернення громадянина Петрова через засоби телефонного зв'язку та протягом якого терміну повинно розглядатись звернення?

55. До іноземця за порушення українського законодавства застосовується такий метод адміністративного примусу, як видворення за межі України. Іноземець проти такого рішення, і обґрунтовує це тим, що в нього є на території України зареєстрована юридична особа, і він не може поїхати та залишити свій бізнес. Чи є законним застосування до іноземця такого методу та чи може іноземець за таких підстав залишитись на території України?

56. Між органом місцевого самоврядування та адвокатом було укладено адміністративний договір. За цим договором адвокат бере на себе зобов'язання надавати від імені органу місцевого самоврядування приватним особам безоплатну правову допомогу. Пізніше з'ясувалось, що не була дотримана письмова форма договору. Що таке адміністративний договір?

57. Петрова А.Д. являється державним службовцем категорії «В». За рішенням керівника державної служби Іванова А.Б. громадянку Петрову було переведено на рівнозначну вакантну посаду у тому самому органі, але в іншому населеному пункті. Петрова оскаржила таке рішення, оскільки давала згоду на переведення на вакантну посаду такого ж рівня, але залишаючись в своєму населеному пункті, і посиалась на те, що вона вагітна. Керівник державної служби відхилив такі зауваження, посилаючись на те, що це не є достатньою підставою. В якому випадку може здійснюватись переведення державних службовців?

58. Громадянин Р. готує електронну петицію до Кабінету Міністрів України щодо впровадження медичного страхування. Він звернувся за наданням юридичної консультації де отримав відповідь про те, що для розгляду такої петиції необхідно набрати щонайменше 20 тисяч голосів. Чи є вказана відповідь такою, що відповідає вимогам щодо розгляду електронних петицій?

59. Громадська організація «Надія» звернулась із запитом про доступ до публічної інформації для отримання інформації до Н-ської обласної ради щодо використання об'єктів комунального майна на території м. Н-ськ із зазначенням кількості укладених договорів оренди комунального майна, стану виконання таких договорів. У відповіді, яку отримала громадська організація «Надія» вказано, що така запитувана інформація відноситься до службової. Чи є законною в даній ситуації відмова про надання такого виду інформації?

60. Яке розуміння державної влади пропонує сучасна доктрина адміністративного права?

61. Яка із ознак характеризує публічну владу?

62. Яке із визначень відповідає поняттю «публічний інтерес»?

63. Котра із вказаних характеристик відповідає меті поліцейської держави?

64. Із формуванням та нормативним забезпеченням якого інституту адміністративного права пов'язується визнання пріоритету прав і свобод людини і громадянина як принципу адміністративного права?

65. Зміст якого принципу адміністративного права складає обов'язок суб'єктів публічної адміністрації забезпечувати інформування приватних осіб про вжиті заходи та прийняті рішення та забезпечувати право доступу до офіційних документів?

66. Зміст якого принципу належного врядування передбачає можливість скасування суб'єктами публічної адміністрації адміністративного акта у випадку завдання шкоди правам та інтересам приватних осіб?

67. В якому випадку порушено принцип вільного вибору території діяльності при створенні та діяльності громадського об'єднання?

68. Яку назву мають адміністративні повноваження, які передбачають обов'язок органів публічної влади та їх посадових осіб об'єктивно і вчасно розглядати звернення громадян?

69. Яку назву мають адміністративні повноваження органів місцевого самоврядування щодо внесення подань до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб, якщо вони ігнорують законні вимоги та рішення рад і їх виконавчих органів?

70. Яку назву мають адміністративні повноваження, що передбачають обов'язок державного реєстратора у разі виникнення сумніву щодо справжності документів для державної реєстрації негайно повідомити про це відповідні правоохоронні органи?

71. З якою метою суб'єкт публічної адміністрації має право встановлювати в адміністративному договорі умови, які не властиві цивільним договорам?

72. До якого виду адміністративних повноважень належать повноваження владного суб'єкта, що надають можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів рішень, передбачених нормативно-правовим актом?

73. Який принцип надання адміністративних послуг характеризує достовірність, повноту і своєчасність подання відомостей про адміністративні послуги та порядок їх надання?

74. Що визначається як «результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи»?

75. Що характеризує внутрішній позасудовий контроль діяльності суб'єктів публічної адміністрації?

76. Яка форма громадського контролю може бути застосована якщо особа бажає звернутися з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю) чи рішеннями державних органів?

77. Яка із запропонованих ознак характеризує адміністративну відповідальність?

78. В чому проявляється поліцентричний характер правового регулювання адміністративної відповідальності?

79. Яка із наступних рис є спільною для адміністративної та кримінальної відповідальності?

80. Яке твердження характеризує зв'язок конституційного та адміністративного права?

81. Що визначається як «повноваження публічного суб'єкта на здійснення певних дій чи прийняття рішень, необхідність яких визнана більшістю учасників суспільних відносин»?

82. Що можна охарактеризувати як «комплекс виконавчо-розпорядчих та організаційних функцій публічної влади, спрямованих на захист і забезпечення прав і свобод фізичних і юридичних осіб, а також на забезпечення функціонування механізму держави»?

83. Яка з зазначених груп адміністративних правовідносин має управлінську природу?

84. Який принцип утворення та діяльності громадських об'єднань передбачає невтручання органів державної влади та місцевого самоврядування в діяльність об'єднання?

85. Яке твердження характеризує зв'язок цивільного та адміністративного права?

86. Який принцип державної служби характеризує відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу на час здійснення наданих йому повноважень?

87. Який вид діяльності заборонені публічним службовцям?

88. Яка ознака відрізняє публічну службу від інших видів трудової діяльності?

89. Що відрізняє нормативний акт публічної адміністрації від адміністративного акту?

90. У якому випадку суб'єкти публічної адміністрації мають право використовувати договірний метод врегулювання адміністративних відносин?

91. Яка із стадій процедури прийняття адміністративного акту характеризується обов'язком суб'єкта публічної адміністрації перевірити дотримання вимог до форми заяви та правильність визначення компетентного органу?

92. В якій формі відбувається залучення інститутів громадянського суспільства до розвитку електронного урядування в Україні?

93. Яка може застосовуватися процедура відшкодування шкоди якщо публічна адміністрація не заперечує факт заподіяння шкоди?

94. Яке із наведених нижче визначень визначає акт-дію публічної адміністрації?

95. Що таке інструменти публічного адміністрування?

96. Який організаційно-правовий спосіб забезпечення законності і дисципліни в публічному адмініструванні характеризується спостереженням і перевіркою правомірності діяльності об'єкта контролю та фактичної відповідності тих чи інших дій вимогам чинного законодавства з можливістю втручатися в оперативно-господарську діяльність для усунення виявлених недоліків з можливістю притягнення порушників до відповідальності?

97. Як визначається в законодавстві адміністративна послуга?

98. Про який вид адміністративного розсуду йде мова у випадку, коли норма права передбачає не чітко визначені альтернативи, а законодавчі рамки окреслені межами «від» і «до»?

99. В чому полягає особливість адміністративної деліктоздатності іноземців?

100. В чому полягає особливість адміністративної деліктоздатності осіб без громадянства в Україні?

Приватне право: методологія тлумачення та застосування

1. Громадянин Петренко успадкував від своєї матері будинок, який вирішив продати. 12 травня 2021 року від уклав попередній договір купівлі-продажу будинку із громадянкою Соняшниковою. Договір було укладено у письмовій формі та посвідчено нотаріусом. Петренко та Соняшникова визначили у попередньому договорі предмет купівлі-продажу та ціну. Також сторони зазначили, що основний договір вони укладуть по спливу двох місяців з моменту підписання попереднього договору. По спливу двох місяців основний договір купівлі-продажу так і не було укладено, у Соняшникової виникли фінансові труднощі, а Петренко поїхав на 5 місяців за кордон. Чи повинні сторони укласти основний договір відповідно до умов попереднього договору?

2. Предмет договору позики був визначений з використанням грошового еквіваленту іноземної валюти - долар США. Оскільки позика не була повернута у визначений у договорі термін, позикодавець пред'явив позов про її стягнення. Як суд має визначити розмір стягнення у разі задоволення позову?

3. У 2015 році рішенням суду було встановлено земельний сервітут для власника сусідньої земельної ділянки, а саме право відводу води зі своєї земельної ділянки на сусідню. На протязі 2017 року власник сусідньої земельної ділянки користувався цим своїм правом, а у січні 2018 року виїхав за кордон, припинивши користування наданим йому сервітутом. У листопаді 2021 року він повернувся та дізнався, що сусід, який є власником земельної ділянки щодо якої було встановлено сервітут, помер, а його спадкоємці не дозволяють йому продовжувати користування земельним сервітутом. Чи правомірні такі дії спадкоємців?

4. Громадянка Соняшникова 14 травня 2017 року уклала договір банківського вкладу. Одним із пунктів договору було передбачено, що у

випадку її смерті уся сума грошового вкладу – 10 тисяч доларів перейде до її сестри – Калагур. У жовтні 2019 року Соняшникова склала заповіт, у якому зазначила, що усе майно, що належить їй на праві власності після її смерті переходить до онука Сергія. У травні 2020 року Соняшникова померла. По спливу шести місяців усе майно успадкував Сергій в тому числі і кошти з депозитного рахунку. В свою чергу Калагур звернулася до суду, так як вважає, що кошти повинні належати їй. Чи підлягає позов задоволенню і яке рішення повинен прийняти суд?

5. Громадянин Рішетняк вирішив передати свою земельну ділянку під забудову (суперфіцій). За яких умов він матиме право закріпити у договорі своє право на одержання частки від доходу землекористувача?

6. Пенсіонерка Обойчук все життя перебувала у неприязних стосунках із сусідами і щоразу під час сварок обіцяла незабаром опублікувати про них всі брудні таємниці та аморальні секрети їхнього особистого життя. Чи може такий твір бути опублікований?

7. Маркова за станом здоров'я потребує постійного стороннього догляду та допомоги, з родичами відносини не підтримує, а тому Зоренко підтримувала її та надавала грошові кошти на лікування та їжу. У 2019 році Маркова та Зоренко уклали договір купівлі-продажу квартири за ціною 10 тисяч доларів, хоча ринкова її вартість в межах тридцяти тисяч доларів. Проте оскільки Марковій необхідні були кошти на лікування, то вона погодилася і на таку ціну. По спливу одного року Маркова звернулася до суду із позовом про визнання договору купівлі-продажу квартири недійсним. Чи є підстави для визнання укладеного договору дарування недійсним?

8. 28 червня 2020 року між громадянкою Волошко та ФОП «Авто» було укладено договір оренди автомобіля у простій письмовій формі, згідно з яким Волошко було передано автомобіль марки «Hyundai» строком на 30 днів. Загальна сума послуг склала 29 283 грн., з яких 13 250 грн. є заставою за користування автомобілем. 02 липня 2020 року співробітником ФОП «Авто» Волошко було протиправно позбавлено автомобіля та повернуто грошові кошти в сумі 8 840 грн. 60 коп., а в поверненні решти суми відмовлено. Волошко звернулася до суду із позовом про визнання договору оренди нікчемним, оскільки договір найму транспортного засобу підлягає нотаріальному посвідченню. Чи є правові підстави для визнання договору оренди нікчемним і яке рішення має прийняти суд?

9. 13 річна Маргарита взяла подаровані гроші на день народження – 5 тисяч гривень, пішла у магазин побутової техніки та придбала там мобільний телефон – за 4 500 гривень. Вдома батьки дізналися про таку покупку та на наступний день звернулися в магазин із вимогою про повернення коштів. Працівники магазину відмовилися повертати кошти, мотивуючи це тим, що Маргарита виглядає значно доросліше і вони не могли визначити скільки їй років, а тому повертати кошти не будуть. Чи підлягають вимоги батьків Маргарити задоволенню і за яких умов?

10. Олександра 27 травня 2021 року купила у громадянина Вишневського собаку породи бігль за 15 тисяч гривень. Вишневський запевнив,

що собака чистокровна, її батьки є призерами виставок, сама собака привита та має паспорт. Сторони домовилися, що Олександра бере собаку, а паспорт на собаку Вишневський надасть їй через два дні, оскільки він знаходиться в іншому місці. На наступний день Олександра зустріла свого знайомого кінолога, який глянувши на собаку повідомив, що це не порода бігль, а істонська гонча собака і що вона переоплатила. Олександра звернулася із вимогою до Вишневського із вимогою повернути їй кошти та забрати собаку, на що той заявив, що собака не річ і поверненню не підлягає. Визначте чи може бути вимога Олександри задоволена?

11. За прострочення грошового зобов'язання кредитор вимагає від боржника до суми основного боргу зарахувати інфляцію, яка відбулась за весь час дії договору, та три проценти річних за цей же час, хоча сторони про відповідальність за вказане порушення у договорі не зазначали. Яке положення про відповідальність за правопорушення грошового зобов'язання відповідає змісту норм ЦК України?

12. У договорі поруки сторони домовились про субсидіарну відповідальність поручителя, а також про те, що поручитель відповідає перед кредитором в частині сплати ним основного боргу та сплати процентів за цим боргом, та НЕ відповідає в частині сплати неустойки та відшкодування збитків. За послуги поручителя встановлювалась плата. Яке положення відповідає змісту норм ЦК України?

13. Прокопенко, що був визнаний у встановленому законом порядку обмежено дієздатним, написав роман «За межами реальності» та уклав з видавництвом «Промінь» договір щодо публікації на продажі роману за визначену винагороду. Щодо цього правочину піклувальник обмежено дієздатного Прокопенка не надавав згоду, але й не виявляв якісь заперечення. Який правовий аналіз ситуації?

14. К. було знижено шлюбний вік, і вона взяла у шлюб у віці 16 років. Через рік вона розлучилась через грубе ставлення до неї чоловіка і вирішила з річною дитиною змінити місце проживання. Гр-ка К. продала подаровану їй дідусем на весілля дачу для того, щоб на новому місці купити квартиру. Дізнавшись про це, дід подав до суду позов про визнання договору купівлі-продажу недійсним, мотивуючи тим, що його онука є неповнолітньою і не може укладати самостійно угоди з нерухомості. Водночас він просив призначити його опікуном своєї онуки, а її зобов'язати проживати за місцем проживання опікуна. Яке твердження стосовно правомірності вимог дідуся є правильним?

15. ПрАТ «Сузір'я» уклало договір з ТОВ «Скеля» на поставку запчастин для автомобілів. В договорі на вимогу представника ТОВ було передбачено, що вимоги про стягнення штрафу приймаються до розгляду протягом 5 місяців з моменту укладення договору. У подальшому ТОВ буде відхиляти позови з мотивів пропуску строків позовної давності. Чи правомірні вказані умови договору?

16. У газеті було розміщено статтю, у якій наводилась недостовірна інформація негативного змісту про особу К. З метою захисту своєї честі,

гідності та ділової репутації особа К. пред'явила у суд позов до редакції газети про спростування недостовірної інформації та компенсацію моральної шкоди. Як має вирішуватися питання про застосування позовної давності до таких вимог?

17. Громадянин Кухаренко (співвласник житлового будинку на праві спільної часткової власності) зробив у встановленому порядку і за свій рахунок добудову без згоди інших співвласників. Який юридичний статус матиме дана добудова?

18. Іванов О. вирішив продати свою частину будинку, яку отримав у спадок від свого батька разом зі своїм братом Івановим П. На час продажу Іванов П. знаходився у довготривалому відрядженні з якого повернувся через півроку після продажу частини будинку належної його брату. Бажаючи зберегти батьківський дім у своїй власності він висловив претензію брату, проти якої той не заперечував, але сказав, що дім проданий і що він вже нічого не може зробити. Чи порушено право власності Іванова П. і чому?

19. Відома поетеса Рингалеску на своїй сторінці у Інстаграм розмістила частину своєї нової поеми. Чи вважатиметься це опублікуванням твору?

20. Гр.А. і гр. Б. уклали договір купівлі-продажу телевізора «Samsung UE48N4070AUXUA». Оскільки телевізор передавався раніше, ніж мала відбутись його оплата, сторони забезпечили її виконання домовленістю про заставу, оформленою в письмовій формі. Як застава громадянину А. передавався мобільний телефон iPhone 12. Однак наступного дня після передання застави в квартирі гр.А. відбулося замикання електропроводки, через пожежу, що виникла в зв'язку з цим згоріла більшість речей, що знаходилась в квартирі, в тому числі і мобільний телефон, переданий як застава. Який правильний правовий аналіз ситуації?

21. У вересні минулого року до адвоката за консультацією звернувся директор ТОВ «Алегро» Громов, який в січні минулого року уклав договір будівельного підяду з АТ «Бук-буд», за яким в той же день Банк «Зоряний» (гарант) видав тримісячну гарантію на загальну суму 38 000 грн. Справа полягала у тому, що підрядник не виконав взяті на себе зобов'язання, а банк відмовлявся сплатити гарантію. Громова цікавило питання, чи можна в судовому порядку змусити банк сплатити гарантію в повному обсязі та штрафні санкції?

22. ФОП Павчук П.П. 10 вересня 2020 року отримав на підставі договору поставки продукцію від ФОП Короваєва В.О. на суму 30000 грн., оскільки оплата товару була передбачена до 30 жовтня 2020 року, то на забезпечення виконання договору сторони оформили в письмовому вигляді домовленість про заставу земельної ділянки, однією з умов якої було закріплення переважного перед наступними кредиторами права на задоволення своїх вимог за рахунок заставленого майна. 12 жовтня 2020 року ФОП Павчук П.П. уклав договір позики з Макаренком А.І. під заставу того самого майна.

Який правильний правовий аналіз ситуації у разі укладення наступної застави щодо майна, яке уже знаходиться під заставою?

23. Між банком "Авізо" і ПП "Гарт" був укладений договір кредиту строком на 5 років. Для забезпечення повернення кредиту та відсотків за користування кредитом, сторонами було укладено договір застави складського приміщення, яке належить ПП "Гарт". Через два роки ПП "Гарт" було ліквідовано і банк "Авізо" звернувся до суду з вимогою про звернення стягнення на заставлене майно. Чи набув банк "Авізо" право на звернення стягнення на предмет застави у такому випадку і за яких обставин?

24. ТОВ «Азов» уклало з регіональним відділенням Фонду держмайна України договорів оренди цілісного майнового комплексу, а саме державного підприємства «Приморське». Через півроку до ТОВ «Азов» звернулося ТДВ «Бердянськ» з пропозицією передати йому в суборенду вказане підприємство. Чи має право ТОВ «Азов» передати у суборенду цілісний майновий комплекс підприємства, який переданий йому у користування за договором оренди державного майна?

25. Між гр. А та гр. В було укладено договір позики, відповідно до якого гр.А. передав гр.В. позику в розмірі 3 тис грн. строком на 3 місяці. Для забезпечення виконання позичальником зобов'язань за договором було укладено договір поруки, поручителем якого виступив ФОП Гладчук А.П. Позика гр.В своєчасно повернута не була і на момент звернення з вимогою кредитора до поручителя згідно з вимог договору позики нарахована пеня в розмірі 400 грн. та завдано збитків на суму 700 грн. В якому розмірі може бути заявлено вимогу гр. А до ФОП Гладчук А.П., якщо це питання не було обумовлене сторонами в договорі?

26. Бубко уклав договір морського круїзу. Термін круїзу через непередбачувані обставини було збільшено на 10 днів. Хто буде нести всі додаткові витрати у зв'язку з цим?

27. Іванов підписав договір страхування автомобіля зі страховою компанією АТ «Гарант», прописавши страхову суму – 10 000 грн. Потім Іванов вирушив в банк для сплати першого страхового внеску, однак по дорозі в'їхав в дерево, пошкодивши машину на 20 000 грн. Скільки повинен виплатити страховик за пошкодження автомобіля?

28. Іванов підписав договір страхування цивільної відповідальності зі страховою компанією АТ «Гарант». Через 1 місяць після укладення договору Іванов потрапив у ДТП. Які настають наслідки, якщо особа, застрахувала свою цивільну відповідальність?

29. Ващенко 5 листопада 2021 р. звернулася в суд з позовом до Зайченка про стягнення 13000 грн. Позивачка зазначала, що 2 листопада 2017 р. відповідач позичив в неї вказану суму, не визначивши у договорі строк повернення боргу. Посилаючись на те, що відповідач відмовився повернути борг, позивачка просила суд задовольнити її вимоги. Суд відмовив у позові, виходячи з того, що позивачка без поважних причин пропустила трирічний строк позовної давності. Чи правомірне рішення суду?

30. Сап'янова уклала договір кредиту з банком «ВТБ» під заставу власного будинку, за яким отримала 200 000 грн. По закінченні строку Сап'янова не змогла повернути гроші у зв'язку з тяжкими обставинами в сім'ї (припинення її трудових відносин і відсутність будь-якого доходу, хвороба дітей, смерть чоловік. Банк звернувся до суду про звернення стягнення на предмет застави. Сап'янова прохала задовольнити вимогу кредитора за рахунок іншого майна (домашній кінотеатр, пральна машина, автомобіль – загальна вартість 200000 грн.), на що отримала згоду банку. Яке рішення повинен винести суд?

31. Громадянка Зюкова приїхала на відпочинок за туристичною путівкою до м. Одеса та зупинилися в одному з місцевих готелів. На другий день, коли Зюкова ввечері повернулася в номер, вона виявила, що її цінні речі, які вона залишила в номері, зникли. Вкажіть, за якої умови готель відповідає за втрату коштовностей?

32. Між ТОВ "А" та ПП "Б" укладено договір простого товариства. За умовами вказаного договору вкладом у спільну діяльність ТОВ "А" виступала будівля, а вкладом ПП "Б" - обладнання. В результаті спільної діяльності була вироблена продукція. У договорі простого товариства не передбачено умов, які б визначали правовий режим вкладів учасників та виробленої продукції. Яким є правовий режим зазначеного вище майна?

33. Винахідник Амосов і ТОВ "Дідро" уклали ліцензійний договір, за яким ТОВ одержало одиничну ліцензію на використання винаходу. Яке із наведених тверджень у такому разі є правильним?

34. У разі заподіяння шкоди ушкодженням здоров'я 12-літньої особи, особа, яка завдала цієї шкоди, що зобов'язана відшкодувати їй?

35. Визначте, як впливає груба необережність потерпілого Пушкова, яка сприяла виникненню шкоди, на відповідальність Лисого, який здійснює діяльність, що є джерелом підвищеної небезпеки?

36. 02.04.2021 року гр. А керуючи автомобілем KIA CERATO чорного кольору державний номер АС 2348 СС, виїжджаючи з місця паркування, побачивши, що з лівої сторони на нього їдуть велосипедисти, зупинився. Перший велосипедист (30.04.2005 р.н.) об'їхав його з переду, а другий (11.04.2007 р.н.) намагаючись об'їхати не впорався з керуванням та в'їхав в задні ліві двері, пошкодивши скло та лакофарбове покриття дверей. Чи повинна бути відшкодована шкода і якщо так, то ким?

37. Пономарьов разом з Тарасенком успадкували після смерті їх батька житловий будинок, внаслідок чого отримали у нотаріуса про право на спадщину, кожен на ½ житлового будинку. Через три роки Тарасенко вирішив продати свою частину будинку Ракочі. Яке з наведених положень повинно бути дотримано Тарасенком в разі продажу належної йому частки у житловому будинку?

38. С. склав заповіт щодо всього належного йому майна на користь свого товариша М. Через два місяці після написання заповіту С. попав до лікарні, де йому зробили термінову операцію. За весь час перебуванні у лікарні

його товариш М. жодного разу його не провідав. Образившись на друга, С. склав новий заповіт, у якому у якості спадкоємця вказав свого молодшого брата, який проживав з ним протягом трьох останніх років. Після смерті С. на його спадщину претендували його молодший брат, його товариш М., який вважав новий заповіт недійсним, та колишня дружина С., на утриманні якої знаходиться їх спільна з С. неповнолітня дитина. Яким чином повинен бути вирішений спір між спадкоємцями?

39. Як у нормах ЦК України про сторони договору довічного утримання (догляду) вирішено питання про набуття майна за цим договором кількома набувачами за одним договором?

40. Громадянином А. за договором роздрібної купівлі-продажу був придбаний певний товар у кредит. Покупець прострочив оплату товару. Як у ЦК України вирішено питання про сплату ним процентів на прострочену суму?

41. А. склав заповіт на користь сина від першого шлюбу Н., право на обов'язкову частку ($\frac{1}{4}$ будинку) мала дружина померлого С., яка постійно проживала разом з померлим, але спадщину в установленому законом порядку не прийняла, оскільки до спливу шестимісячного строку на її прийняття померла. Інших спадкоємців А. не мав. Спадкову масу складає будинок. Донька померлої С. звернулася до суду з позовом про визнання права власності на $\frac{1}{4}$ будинку, яку її мати отримала як обов'язкову частку в спадщині. Чи підлягає позов задоволенню і чому?

42. Установник управління Г. уклав з ТОВ договір управління майном. В договорі Г. не зазначив жодних застережень щодо обтяження майна. Якими є правові наслідки неповідомлення установником управління управителя про те, що майно, яке передане в управління, є предметом договору застави?

43. А. склав заповіт на користь сина від першого шлюбу Н., право на обов'язкову частку ($\frac{1}{4}$ будинку) мала дружина померлого С., яка постійно проживала разом з померлим, але спадщину в установленому законом порядку не прийняла, оскільки до спливу шестимісячного строку на її прийняття померла. Інших спадкоємців А. не мав. Спадкову масу складає будинок. Донька померлої С. звернулася до суду з позовом про визнання права власності на $\frac{1}{4}$ будинку, яку її мати отримала як обов'язкову частку в спадщині. Чи підлягає позов задоволенню і чому?

44. К. у зв'язку з необхідністю коштів на лікування запропонував продати рідкісні марки зі своєї колекції своєму другу Н., який теж займався колекціонуванням марок. Сторони в письмовому вигляді зафіксували домовленість, що через три дні Н. придбає одну з двох марок запропонованих до продажу за 1000 грн. Однак наступного дня К. продав обидві марки іншому покупцю за більш вигідною ціною. Які правові наслідки ситуації?

45. Визначте співвідношення права інтелектуальної власності та права власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір?

46. Від'їжджаючи за кордон власник птахоферми С, передав її в управління фізичній особі-підприємцю А. за договором управління майном

строком на 5 років. Через два роки з'ясувалося, що птахоферма є предметом договору застави і те, що зобов'язання, забезпечене заставою НЕ виконується. Яке право є в А. у ситуації, що склалася?

47. За положенням договору під виплату ренти Корнієнку була передана земельна ділянка. Одержувач ренти Корнієнко має право застави на земельну ділянку. Яке положення про заставу відповідає змісту норм ЦК України?

48. ТОВ «Сервіс» отримало право на використання комп'ютерної програми на підставі виключної ліцензії. Згодом ліцензіат дізнався, що ліцензіар продовжує використовувати цю програму сам і видав одиничну ліцензію на її використання ТОВ «Добробут». Чи є дії ліцензіара правомірними і чому?

49. У вересні 2011 року Сивашенко склав заповіт, відповідно до якого його квартира переходила до дочки Людмили. Також у заповіті було передбачено заповідальний відказ на користь своєї сестри – Костюк Валентини. Заповідальним відказом було передбачено, що Людмила повинна надати право проживання у квартирі Костюк Валентині до кінця її життя. У 2018 році Сивашенко помер. У 2021 році його дочка Людмила вирішила продати квартиру. Дізнавшись про це Костюк В. вирішила звернути до нотаріуса на скласти заповіт, а саме передати право на проживання у квартирі своєму синові, оскільки вважала, що таким чином нові власники квартири не зможуть її виселити. Чи буде заповіт Костюк Валентини посвідчений нотаріусом?

50. В державній нотаріальній конторі 10 січня 2019 року заведено спадкову справу відносно майна померлої 15 серпня 2018 року громадянки Назарової за заявою її чоловіка та двох малолітніх дітей. Заповіт вона не залишила. Судовим рішенням визнано чоловіка винним у смерті його дружини (внаслідок ДТП), але звільнено від відбування покарання у зв'язку із застосуванням амністії. Чоловік звернувся до державної нотаріальної контори за одержанням свідоцтва про право на спадщину на частину у спадщині, що залишилась після смерті померлої дружини. Встановіть коло спадкоємців та їх частки у спадщині.

51. В результаті аварії, автомобіль, який належить автопідприємству і яким керував С., пошкодив автомобіль громадянина К. Аварія сталася в результаті порушення правил дорожнього руху обома водіями. Хто буде відшкодувати збитки, які виникли в результаті аварії?

52. Водій автомобіля А., залишивши працюючим двигун, вискочив з салону автомобіля до кіоску за газетою. Громадянин Б., який перебував у нетверезому стані, вирішив «покататися», сів в машину і вчинив наїзд на пішохода. Хто буде нести відповідальність за заподіяну в даному випадку шкоду?

53. Протягом якого строку інвалід Овчарук, який перебував на утриманні потерпілого Мінакова, має право на відшкодування шкоди, завданої внаслідок смерті годувальника?

54. Мати щодня з 14:00 до 20:00 передавала свою 12-ти річну дитину під нагляд О., яка її розважала, гуляла з нею, годувала, допомагала готувати уроки тощо. За вказані дії згідно із домовленістю сторін О. щодня сплачувались грошові кошти. Батько дитини проживав окремо і про ці відносини не знав. Під час прогулянки з О. дитина кинула каміння в автомобіль, що стояв на узбіччі, та розбила в ньому скло. Яким чином вирішуватимуть питання про відшкодування шкоди відповідно до Цивільного кодексу України?

55. Яким чином відшкодовується шкода, завдана фізичній особі Захарченко внаслідок її незаконного засудження?

56. Між К. та С. укладений ліцензійний договір строком на 7 років. В договорі вказано, що К. видає С. генеральну ліцензію. Договір був укладений в письмовій формі. Які порушення були допущені при укладенні даного договору?

57. Який розмір збитку заподіяного внаслідок спільної діяльності повинен відшкодувати Петренко, що вніс у спільну діяльність свою квартиру вартістю 50 тис. грн., якщо інша сторона - Назарченко вніс 150 тис. грн., а розмір заподіяних збитків 20 тис. грн.?

58. За договором управління майном управитель К. вчинив дії з перевищенням наданих йому повноважень. Треті особи, які брали участь у правочині, довели, що вони не знали і не могли знати про це. Яку відповідальність несе управитель?

59. Яку відповідальність несе виконавець Мамчук за невиконання або неналежне виконання договору про безоплатне надання послуг?

60. За договором факторингу ТДВ «Моноліт» передало комерційному банку «Фінанс» грошову вимогу до ПП Яроцького. Після пред'явлення вимоги банком до ПП Яроцького про сплату суми боргу, останній відмовився через відсутність у нього коштів. Вкажіть, за що ТДВ «Моноліт» НЕ несе відповідальності перед комерційним банком «Фінанс»?

61. При укладенні договору з ТОВ «Побут», громадянин Кириченко помітив умову, яка погіршує його становище як наймача порівняно з тим, що встановлено типовими умовами договору. Вкажіть, якими є правові наслідки включення у договір прокату умов, які погіршують становище наймача порівняно з тим, що встановлено типовими умовами договору?

62. За договором безстрокової ренти Максимюк передав безоплатно у власність Носова автомобіль, а Носов зобов'язувався виплачувати рентні платежі у сумі 600 грн. щомісячно. Хто нестиме ризик знищення автомобіля внаслідок падіння на нього дерева через буревій?

63. Р. та Н. уклали договір ренти на 4 роки. В договорі сторони не визначили відповідальність за пошкодження майна, переданого під виплату ренти. Які настають наслідки у разі випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти?

64. Наречені уклали письмовий договір дарування за яким наречений взяв на себе обов'язок подарувати кольє з діамантами нареченій в день реєстрації шлюбу, однак до цього моменту підприємство нареченого збанкрутувало і понесені вже витрати на весілля не залишили в нього

матеріальної можливості виконати обов'язок. Яке право виникає в дарувальника?

65. У договорі поставки, укладеному між постачальником (заводом «Прогрес») і покупцем (підприємство «Тандем»), умова про виконання зобов'язання визначалась наступним чином: «Поставка продукції відбувається щоквартально. У випадку неналежного виконання поставки сплачується пеня 3% відсотки за кожен день прострочення». Постачальник здав продукцію залізниці 31.12.2019 року, а отримана вона була від транспортної організації 04.01.2020 року. Чи має право Покупець стягнути пеню за прострочення?

66. Підприємець Ніцул вирішив звернутися до суду з вимогою заборонити використання географічного зазначення «Гуцульські коломийки», мотивуючи це тим, що його пращури споконвіку проживають на цій території, і тому він не повинен реєструвати це право. Чи підлягає такий позов задоволенню?

67. Редакція газети без дозволу автора змінила назву статті та виключила частину тексту, обґрунтувавши такі зміни своїм правом на редагування будь-яких матеріалів та провокативністю назви в авторській редакції. Оскільки з автором договір не укладався, його вимоги повторно розмістити статтю у первісному вигляді були відхилені. Як можна оцінити дії редакції газети?

68. Василенко уклав з Радченко договір про право користування земельною ділянкою, яка належить Василенку, для сільськогосподарських потреб. Після укладення договору, Радченко вирішив побудувати на вказаній ділянці будівлю для створення ресторану. Заперечуючи проти такого напрямку використання його землі Василенко заборонив Радченко вчиняти вказані дії, проте останній заявив, що власник землі за договором емфітевзису не має право втручатися в господарську діяльність користувача. Чи правомірні дії Радченка?

69. Внаслідок постійних обстрілів сім'я Кучерів змушена була покинути свій будинок в Луганській області та тимчасового переїхати у м. Запоріжжя. По спливу одного року вони знову повернулися у свій будинок, але з'ясували, що втратили документи на будинок. Відновити документи через архів НЕ змогли, оскільки він знаходиться на непідконтрольній території. Який спосіб захисту права власності варто обрати Кучерам?

70. Після звернення до суду, розпорядження Чернівецького міського голови, яким порушувалося право власності громадянина Марченка, було визнано незаконним та скасовувалось. На компенсацію якого виду шкоди має право власник у разі неможливості відновлення попереднього становища?

71. У червні 2021 року гр. Ціпліцька загубила золотий ланцюжок із підвіскою, що були виготовлені на замовлення, за її власним ескізом. У липні 2021 року Ціпліцька побалила прикраси у гр. Олійник. Який спосіб захисту права власності в даній ситуації є найбільш ефективним?

72. Які дії обов'язково повинен здійснити позивач Гелетенко, звернувшись до суду через порушення його права переважної купівлі частки у

праві спільної часткової власності, одночасно з позовом про переведення на нього прав та обов'язків покупця?

73. С., йдучи вулицею, побачив у вітрині фотоательє, де він колись фотографувався, свою фотографію. Остання йому не сподобалась і він почав вимагати зняти її з вітрини. Директор ательє заявив, що у вітрині виставлені кращі роботи майстрів ательє. Фотографія гарної якості та не порочить гідність С., тому директор не бачить підстав для задоволення вимоги. Чи мав право директор ательє використовувати фотографію С. без його відома?

74. У якому випадку йдеться про особу, стосовно якої, згідно із законодавством України, обмежується право на вільний вибір місця проживання?

75. Власник квартири Мусієнко, передбачаючи накладення на неї арешту у порядку забезпечення позову, заявленого до нього, уклав договір купівлі-продажу квартири зі своїм братом, домовившись з ним, що договір буде лише для виду. Яким є такий правочин?

76. З якого моменту особа набуває права власності за набувальною давністю?

77. Які правочини є удаваними?

78. Які правові наслідки вчинення правочину під впливом обману?

79. Вкажіть що належить до правомочностей власника щодо захисту свого майна?

80. 12.04.2021 року між Григорчуком та Сенкевичем було укладено договір купівлі-продажу автомобіля Mercedes-Benz. На виконання домовленостей, передбачених договором Григорчук, у якості оплати за автомобіль, передав Сенкевичу 21 000 доларів США. В цей же день вони звернулись до нотаріуса для посвідчення укладеного між ними договору купівлі-продажу, але нотаріально посвідчити його виявилось неможливим оскільки необхідно було провести оцінку вартості автомобіля. Проте, з того моменту і до цього часу, Сенкевич без поважних на те причин ухиляється від явки до нотаріуса та переоформлення автомобіля, хоча жодних обмежень для цього немає. Григорчук зазначає, що з моменту передачі автомобіля він добровільно, відкрито, безперервно володіє ним та користується. Григорчук звернувся до суду. Який спосіб захисту обрати і вирішити дану ситуацію?

81. Влітку 2013 року син Михайло звернувся до своєї матері Гудими Олександрі з пропозицією укласти договір довічного утримання, за умовами якого він буде надавати їй послуги по утриманню, а вона передасть синові свій будинок. Оскільки матір на той час хворіла, отримувала мінімальну заробітну плату, потребувала сторонньої допомоги, вона погодилась на таку пропозицію. Влітку 2021 року Гудима О. звернулася до нотаріуса з питанням про розірвання договору довічного утримання, проте їй пояснили, що на теперішній час вона не може розірвати договір, оскільки збіг вже час для цього, окрім цього у 2013 році було укладено саме договір дарування, а не договір довічного утримання. Гудима О. звернулася до суду з позовом про визнання договору дарування недійсним, так як його було вчинено під впливом помилки. За яких умов позов може бути задоволений?

82. 11 квітня 2009 року громадянин Соколенко уклав договір страхування життя. Відповідно до договору у випадку смерті Соколенка страховик зобов'язується здійснити страхову виплату громадянці Корнієнко, що являється його хорошою знайомою. У березні 2020 році Соколенко помер. Спадкоємцями Соколенка є його діти: син та донька. У квітні діти Соколенка звернулися до страхової компанії, щоб дізнатися, який розмір страхової виплати їм належить та коли вони зможуть її отримати. Проте у страховій компанії їм пояснили, що вся сума страхової виплати належить Корнієнко. Тому діти Соколенка звернулися до суду, вважаючи, що страхова виплата за договором страхування життя входить до складу спадкового майна, а тому вони мають право її успадкувати як спадкоємці першої черги. Яке рішення має прийняти суд?

83. У вересні 2011 року Сивашенко склав заповіт, відповідно до якого його квартира переходила до дочки Людмили. Також у заповіті було передбачено заповідальний відказ на користь своєї сестри – Костюк Валентини. Заповідальним відказом було передбачено, що Людмила повинна надати право проживання у квартирі Костюк Валентині до кінця її життя. У 2018 році Сивашенко помер. У 2021 році його дочка Людмила вирішила продати квартиру. Дізнавшись про це Костюк В. вирішила звернути до нотаріуса на скласти заповіт, а саме передати право на проживання у квартирі своєму синові, оскільки вважала, що таким чином нові власники квартири не зможуть її виселити. Чи буде заповіт Костюк Валентини посвідчений нотаріусом?

84. Маркова за станом здоров'я потребує постійного стороннього догляду та допомоги, з родичами відносини не підтримує, а тому Зоренко підтримувала її та надавала грошові кошти на лікування та їжу. У 2019 році Маркова та Зоренко уклали договір купівлі-продажу квартири за ціною 10 тисяч доларів, хоча ринкова її вартість в межах тридцяти тисяч доларів. Проте оскільки Марковій необхідні були кошти на лікування, то вона погодилася і на таку ціну. По спливу одного року Маркова звернулася до суду із позовом про визнання договору купівлі-продажу квартири недійсним. Чи є підстави для визнання укладеного договору дарування недійсним?

85. У 2020 році на екрани вийшов художній фільм «Останній подвиг», що базується на реальних подіях. У фільмі було використано ім'я Томченко Галини та її чоловіка Томченка Дениса (який на дату виходу фільму вже помер), як головних героїв. Окрім цього у фільмі змальовано окремі біографічні моменти із їх життя. Томченко Г. стверджує, що вона не надавала дозволу на використання їх імен. Томченко Г. звернулася до суду із позовом в якому просить припинити порушення її прав на використання її імені та імені її чоловіка шляхом видалення сцен із серіалу, в яких протиправно використано ці імена без її згоди, та відшкодувати моральну шкоду. Визначте яке рішення може прийняти суд?

86. Василенко уклав з Радченко договір про право користування земельною ділянкою, яка належить Василенку, для сільськогосподарських потреб. Після укладення договору, Радченко вирішив побудувати на вказаній ділянці будівлю для створення ресторану. Заперечуючи проти такого напрямку

використання його землі Василенко заборонив Радченко вчиняти вказані дії, проте останній заявив, що власник землі за договором емфітевзису не має право втручатися в господарську діяльність користувача. Чи правомірні дії Радченка?

87. Предмет договору позики був визначений з використанням грошового еквіваленту іноземної валюти - долар США. Оскільки позика не була повернута у визначений у договорі термін, позикодавець пред'явив позов про стягнення суми позики в урахуванням офіційного курсу долара США на час постановлення рішення, а також 3% річних та інфляційних втрат за час прострочення. Яке рішення має прийняти суд?

88. Між ПП "А", ТОВ "Б" і ПАТ "В" укладено договір простого товариства. Відповідно до умов даного договору, вклад ПП "А" у спільну діяльність був оцінений у 2 млн. грн., вклад ТОВ "Б" - у 3 млн. грн., вклад ПАТ "В" - у 5 млн. грн. Також вказаний договір містив умову, згідно з якою ПАТ "В" повністю звільнялось від відшкодування спільних витрат або збитків від спільної діяльності. За звітний період спільні витрати учасників, пов'язані зі здійсненням спільної діяльності, становили 300 тис. грн. Якою має бути частка ТОВ"Б" у цих спільних витратах?

89. При житті батько дитини розлучився із дружиною і з часом заборгував по аліментах 50 тис. грн. Після його смерті залишився спадок – квартира та два спадкоємці (друга дружина та інша дитина) між якими ця квартира була поділена. Борг по аліментах за рахунок спадкової маси спадкоємці відмовилися сплачувати. Колишня дружина в інтересах дитини звернулася до суду із позовом про визнання права власності в порядку спадкування на 1/3 частини квартири, та просила стягнути з інших спадкоємців по 1/3 частини від загальної суми заборгованості по аліментах. Яке рішення необхідно прийняти суду?

90. Картину Лазутіна "Несподівана зустріч" купив Лавров. Через рік Лазутін звернувся до Лаврова з проханням надати йому можливість зняти копію з картини. Однак останній в проханні відмовив і продав картину за ціною, яка значно перевищує попередню. Лазутін, присутній на аукціоні, вимагав від Лаврова сплатити належну йому частку від продажної ціни картини. Чи правомірне прохання Лазутіна про надання йому власником картини Лавровим можливості зняти з неї копію, і якщо так, як називається таке право? Чи мав право Лазутін вимагати від продавця написаної ним картини винагороди після її перепродажу?

91. Лисенко подарував своєму племіннику Горчару картину Катерини Білокур, яку він отримав від свого батька та яка дорога йому як пам'ять про батька. Картина належить до періоду ранньої творчості художниці та за оцінками експертів вартує понад 150000 тисяч гривень. По спливу одного місяця Лисенко випадково дізнався, що картина не вписувалася в інтер'єр будинку Гончара, тому він викинув її на горище. Лисенко звернувся до племінника з вимогою про повернення картини та розірвання договору дарування, на що отримав негативну відповідь. Гончар вважає, що картина вже є його власністю, а тому він вправі робити з нею все що заманеться. Лисенко

звернувся до суду з позовом про розірвання договору дарування картини. Визначте чи є підстави для задоволення його позову?

92. К. домовився із Ш. про те, що останній надасть йому у тимчасове користування свій гараж. Договір між ними був укладений на три роки. За згодою Ш., К. переобладнав гараж та утеплив його. Через рік Ш. продав гараж Б. Б., вважаючи, що договорі найму між Ш. та К. припинив існування, вимагав від К. звільнення гаражу. К. відмовився виконати вимогу Боровика і зі свого боку почав вимагати, щоб Б. повернув йому витрати, пов'язані з переробкою гаражу. Б. відхилив вимоги К., посилаючись на те, що він згоди на переобладнання гаража не давав і тому ніяких витрат нікому не повинен відшкодовувати. Яке вирішення для цієї правової ситуації передбачено в Законі?

93. Громадянин Грановський уклав кредитний договір з Приватбанком, що забезпечувався договором поруки (поручителем виступив брат Грановського - Пархоменко), але наступного року Грановський помер. Спадщина перейшла до його сина, який не мав постійного місця роботи, часто зловживав алкоголем та азартними іграми, тому у строк встановлений договором кредит повернуто не було. В зв'язку з чим банк звернув вимогу щодо повернення кредиту та сплати відсотків за його користування до поручителя – Пархоменка. Який правильний правовий аналіз ситуації?

94. Антонова уклала з Коровіним договір майнового найму садового будинку строком на два роки. За десять місяців плата була внесена повністю. Але за місяць після переселення Антонової в садовий будинок, він згорів від удару блискавки. Коровін, отримавши страхову суму, відбудував садовий будинок до наступного дачного сезону. Антонова, вважаючи, що строк договору між ними не скінчився, побажала не лише оселитися в будинку, а й запропонувала Коровіну зарахувати сплачену наперед орендну плату, за винятком плати за один місяць, у рахунок майбутніх платежів. Коровін з цим не погодився і запропонував укласти договір найму садового будинку на інших умовах. Яким чином потрібно вирішити спір?

95. 12.05.2019 Волощук і Тимощук уклали між собою договір міни, умовами якого передбачалось, що Волощук передасть Тимощуку 1/2 будинку, що перебував у його власності в обмін на автомобіль, що належить Тимощуку з доплатою 60000 грн. 19.07.2021 р. Волощук подав позов до суду про визнання недійсним договору міни, оскільки договір, що передбачає доплату за переданий в обмін на інший товар не є договором міни. Наступного дня з позовом звернулась Харченко, яка є співвласницею будинку, частина його передавалась за договором міни з вимогою про переведення на неї прав покупця. Яке рішення прийме суд?

96. К. перебував у трудових відносинах з ПП «ВКО», розташованому в м. Здолбунів Рівненської області, на посаді техника з планування. 5 травня 2020 року він направив заяву про звільнення за власним бажанням, у зв'язку з погіршенням здоров'я. 12 травня 2020 року, відповідач надіслав йому відповідь на його заяву про звільнення, якою заперечив проти звільнення з поважних

причин у строк, про який просив працівник. Також, відповідач вказав, що заява не може бути розглянута, оскільки ним не надано підтвердження причин відсутності на робочому місці з 13 квітня 2020 року. Наказом про припинення трудового договору К. звільнено з 31 липня 2020 року К. за пунктом 4 статті 40 КЗпП України (за прогул без поважних причин). У червні 2020 року К. звернувся до ПП «ВКО» з позовом, у якому просив визнати трудові відносини між ним та ПП «ВКО» припиненими з 5 травня 2020 року, у зв'язку із звільненням за власним бажанням на підставі частини першої статті 38 КЗпП України. У позовній заяві К. відзначив, що за медичним висновком йому рекомендовано не переохолоджуватися, тому він неодноразово просив роботодавця створити безпечні умови під час карантину. Також роботодавцю було відомо про обмеження транспортного сполучення на час карантину між м. Рівне, в якому він проживав, та м. Здолбунів Рівненської області в період з 18 березня 2020 року, при цьому роботодавець не забезпечив доїздом до роботи працівників, які проживали за межами м. Здолбунів Рівненської області. Позивач вважає, що причини його відсутності на роботі є поважними, оскільки його явці на роботу перешкоджали істотні обставини, які не можуть бути усунуті ним самим. Яким чином слід вирішити даний спір?

97. Б. з 3 березня 2003 року працював на посаді начальника відділу охорони Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України. Згідно з актом від 26 серпня 2015 року, складеного та підписаного заступником директора із загальних питань Н., провідним бухгалтером П., інженером з підготовки кадрів Ж., начальником відділу охорони Б. 26 серпня 2015 року о 12 год. 40 хв. знаходився на робочому місці в нетверезому стані, у зв'язку із чим йому запропоновано пройти медичний огляд з приводу стану сп'яніння. Відповідно до акта від 26 серпня 2015 року, Б. відмовився пройти медичний огляд за направленням з приводу його знаходження на робочому місці в нетверезому стані. Наказом директора Інституту від 26 серпня 2015 року його відсторонено від роботи у зв'язку із знаходженням на робочому місці у нетверезому стані. Наказом від 14 вересня 2015 року - звільнено з займаної посади з 14 вересня 2015 року на підставі пункту 7 статті 40 КЗпП України. У жовтні 2015 року Б. звернувся до суду з позовом до Інституту проблем кріобіології і кріомедицини про поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, відшкодування моральної шкоди. Позивач зазначив, що звільнення є незаконним, пов'язане із упередженим ставленням до нього заступника директора інституту, він не перебував на робочому місці 26 серпня 2015 року в стані алкогольного сп'яніння, пояснень не надавав, медичний висновок для підтвердження його нетверезого стану відсутній. Чи правомірним є звільнення Б.?

98. Д. перебувала у трудових відносинах із ТОВ МЦ «Андромеда». 26 липня 2017 року у зв'язку з погіршенням стану здоров'я вона звернулася про надання медичної допомоги, про що повідомила керівника медичного центру. 1 вересня 2017 року на її поштову адресу надійшло повідомлення директора ТОВ МЦ «Андромеда», зі змісту якого вбачається, що через її відсутність на робочому місці більше трьох годин - 26 липня 2017 року, та враховуючи те, що

вказане порушення неодноразове, вона звільнена з роботи на підставі пункту 4 статті 40 КЗпП України. У жовтні 2017 року Д. до суду із позовом до ТОВ МЦ «Андромеда» про скасування наказу про звільнення, поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу. Позивач не оспорювала факт своєї відсутності на роботі 26 липня 2017 року та стверджувала, що була відсутня на робочому місці з поважних причин, у зв'язку з погіршенням свого стану здоров'я, та звернулася про надання медичної допомоги, про що повідомила керівника медичного центру. До матеріалів справи додано виписку із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого, 26 липня 2017 року вона відвідувала Комунальну 4-ту міську лікарню м. Львова. Листок непрацездатності Д. з 26 липня 2017 року по 20 грудня 2017 року не видавався. Чи правомірне звільнення працівника уданому випадку?

99. У зв'язку із змінами в організації виробництва і праці (впровадженням нових технологій) роботодавець зменшив розмір заробітної плати працівнику К. Оскільки К. відмовся від продовження в нових умовах праці, роботодавець його звільнив за п.6 ст.36 КЗпП України (відмова від продовження роботи у зв'язку зі зміною істотних умов праці). К. звернувся із позовом до місцевого суду про поновлення на роботі і оплату часу вимушеного прогулу. У ході судового розгляду з'ясувалось, що роботодавець не попередив працівника про зміну істотних умов праці. Яке рішення повинен прийняти суд в даному випадку

100. Л. була прийнята на роботу за строковим трудовим договором. На момент закінчення строку дії трудового договору вона пред'явила роботодавцю медичну довідку про вагітність. Роботодавець запропонував Л. іншу роботу на цьому підприємстві, однак вона відмовилась від такої роботи, оскільки вона була протипоказана їй за станом здоров'я. Наказом роботодавця Л. була звільнена за п.2 ст.36 КЗпП України (у зв'язку із закінченням строку дії трудового договору). Визначте, чи виконав роботодавець обов'язок по працевлаштуванню даної працівниці перед звільненням?

Кримінальне право: методологія тлумачення і застосування

1. Який максимальний строк або розмір найбільш суворого виду покарання встановлений за вчинення замаху на кримінальне правопорушення, відповідно до ч. 3 ст. 68 Кримінального кодексу України «Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за правопорушення, вчинене у співучасті»?

2. Вкажіть, який вид основного покарання при призначенні його за сукупністю кримінальних правопорушень і за сукупністю вироків складанню з іншими видами покарань НЕ підлягає і виконується самостійно?

3. Вкажіть, яке діяння із переліченого вважається тяжким злочином?

4. Вкажіть, яке діяння із переліченого вважається особливо тяжким злочином?

5. Визначте, який склад кримінального правопорушення визнається матеріальним?

6. Вкажіть, що слід розуміти під стадіями вчинення кримінального правопорушення?

7. Визначте, яка із перелічених дій вважається готуванням до вчинення кримінального правопорушення?

8. Що таке співучасть у кримінальному правопорушенні?

9. Які форми співучасті виділяють у теорії кримінального права в залежності від характеру дій співучасників?

10. Визначте вид співучасника за функціональною роллю: «Особа, яка забезпечувала фінансування чи організовувала приховування злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації ...»?

11. Визначте вид співучасника за функціональною роллю: «Особа, яка порадами, вказівками, наданням засобів чи знарядь або усуненням перешкод сприяла вчиненню кримінального правопорушення іншими співучасниками...»?

12. Які є види множинності кримінальних правопорушень?

13. Р. було призначено покарання у виді громадських робіт. Який порядок виконання цих робіт:

14. Який вид покарання є лише додатковим?

15. Вкажіть, який максимальний строк позбавлення волі при складанні покарань за сукупністю вироків, якщо хоча б один із злочинів є особливо тяжким?

16. Яка тривалість іспитового строку при звільненні особи від відбування покарання з випробуванням?

17. Вкажіть, щодо якого майна (грошей, цінностей) НЕ застосовується спеціальна конфіскація?

18. Які засоби кримінально-правового реагування запроваджено в Україні щодо юридичних осіб?

19. Які з названих нижче заходів можуть застосовуватись щодо юридичних осіб лише як основні?

20. Які з названих нижче заходів кримінально-правового характеру можуть застосовуватись щодо юридичних осіб лише як додаткові?

21. Перехід на бік ворога як форма об'єктивної сторони державної зради (ст. 111 КК України) може полягати в наступних діях:

22. Диверсія (ст. 113 КК України) визнається закінченою:

23. Які дії НЕ охоплюються об'єктивною стороною диверсії?

24. Виберіть, яка із поданих норм про злочини проти основ національної безпеки містить в собі заохочувальну норму?

25. Що слід розуміти під терміном «посягання» при посяганні на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК України)?

26. Назвіть умови, сукупність яких дає підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності за державну зраду, що передбачені ч. 2 ст. 111 КК України?

27. Назвіть умови, сукупність яких дає підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності за шпигунство?

28. Вкажіть, що слід розуміти під домашнім насильством, що передбачене ст. 126-1 КК України?

29. Як слід кваліфікувати дії матері, яка залишила без допомоги свою новонароджену дитину, не перебуваючи в обумовленому пологами стані, що призвело до смерті дитини?

30. Яка з наведених обставин є кваліфікуючою при заподіянні умисного тяжкого тілесного ушкодження, передбаченого ч. 2 ст. 121 Кримінального кодексу України?

31. Вкажіть на ознаку, за допомогою якої відрізняють катування від мордування?

32. Який із перелічених факторів є передумовою виникнення стану сильного душевного хвилювання, наявність якого є обов'язковою для кваліфікації діяння за ст. 116 Кримінального кодексу України?

33. В чому полягає відмінність між незаконним позбавленням волі або викраденням людини та захопленням заручників?

34. Вкажіть, в яких кримінальних правопорушеннях проти волі, честі та гідності особи мета посягання є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони?

35. Визначте, яка із перелічених осіб є суб'єктом злочину, передбаченого ст. 146-1 КК України («Насильницьке зникнення»)?

36. Вкажіть, які із наведених діянь відносяться до злочинів проти волі, честі та гідності особи?

37. Вкажіть, який спосіб із перелічених є характерним для торгівлі людьми (ст. 149 КК України)?

38. Визначте, яка із перелічених дій чітко викладена, як складова об'єктивної сторони згвалтування (ч.1 ст. 152 КК України)?

39. Визначте, суб'єктом якого із посягань проти статевої свободи та статевої недоторканості, є 18-річна особа?

40. Визначте ознаку, за якою згвалтування відрізняється від сексуального насильства?

41. Яке з наведених визначень неправомірної вигоди відповідає примітці до ст. 364-1 Кримінального кодексу України?

42. Вкажіть, чи можна кваліфікувати як злочин вчинене суб'єктом діяння, яке полягало у добровільному вступі в статевий акт із особою, яка не досягла 14-ти річного віку?

43. Визначте, що слід розуміти під сексуальним насильством, відповідно до ч. 1 ст. 153 КК України?

44. Як слід кваліфікувати заподіяння при вчиненні згвалтування тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілої особи?

45. В якому із перелічених кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи, мета виступає обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони?

46. Ознаками об'єктивної сторони «Зловживання владою або службовим становищем» (ст. 364 КК України) є:

47. Що із переліченого варто вважати «Експлуатацією людини» у кримінальному правопорушенні, передбаченому ст. 149 КК України (Торгівля людьми)?

48. Укажіть вичерпний перелік форм об'єктивної сторони терористичного акту (ст. 258 КК України):

49. Наведіть вичерпний перелік ознак, за якими здійснюється відмежування бандитизму (ст. 257 КК України) від розбою (ст. 187 КК України):

50. Назвіть склад кримінального правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, обов'язковою ознакою якого є мета викриття злочинця?

51. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 303 КК України (сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією):

52. Кваліфікуючими ознаками масових заворушень (ст. 294 КК України) є:

53. Які з перелічених ознак відносяться до кваліфікуючих ознак умисного вбивства?

54. Як слід кваліфікувати спричинення смерті особі, яка була вбита у зв'язку з тим, що після згвалтування вона пригрозила винному зверненням до правоохоронних органів?

55. Назвіть кримінальне правопорушення проти громадської безпеки, способом вчинення якого є використання уразливого стану особи:

56. Яка з наведених дій щодо вибухових пристроїв НЕ утворює склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 262 КК України?

57. Які дії, вчинені під час хуліганства, потребують додаткової кваліфікації?

58. Яка із перелічених суб'єктивних ознак є обов'язковою для кваліфікації злочину, передбаченого ч.2 ст. 302 КК України (Створення або утримання місць розпусти і звідництва)?

59. В якому із перелічених випадків зазначені суб'єкти злочину, передбаченого ч. 1 ст. 303 КК України (сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією)?

60. Який мотив із перелічених є обов'язковим при кваліфікації хуліганства, як кримінального правопорушення проти громадського порядку?

61. Як слід кваліфікувати хуліганство, пов'язане з опором представникові влади або представникові громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії?

62. Вкажіть, який з цих злочинів вчиняється спеціальним суб'єктом?

63. Вкажіть, яке із перелічених діянь у сфері службової діяльності характеризується формальним складом?

64. Визначте, яке із перелічених вбивств належить до умисних вбивств при пом'якшуючих обставинах?

65. Що із переліченого може бути предметом посягань на власність?
66. Визначте, який із перелічених складів кримінальних правопорушень проти громадського порядку і моральності є матеріальним?
67. Вкажіть, за наявності якої шкоди умисне знищення чужого майна (ч. 1 ст. 194 КК України) є кримінально караним?
68. Що означає «таємний» спосіб викрадення чужого майна при вчиненні крадіжки?
69. Вкажіть, який із перелічених злочинів, що передбачений у XVII розділі Особливої частини КК України характеризується матеріальним складом?
70. Визначте, яка із кваліфікуючих ознак НЕ характерна для розбою?
71. Яка із перелічених дій передбачена ч. 2 ст. 263 КК України (Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами)?
72. Яка з наведених дій НЕ є ознакою об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 263 КК України («Незаконне поводження зі зброєю»)?
73. Який вид погрози НЕ вказаний у ч. 1 ст. 189 КК України (Вимагання)?
74. Вкажіть, яке із перелічених діянь в жодному випадку НЕ може вважатись адміністративним проступком і тягне виключно кримінальну відповідальність (незалежно від розмірів заподіяної шкоди)?
75. Хто є суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 190 КК України (Шахрайство)?
76. За яке діяння встановлена відповідальність у ч.1 ст. 136 КК України (ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані)?
77. Вкажіть, яка дія охоплюється об'єктивною стороною бандитизму?
78. Суб'єктом злочинів у сфері діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг є:
79. У складі злочину, передбаченому ст. 369 «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі» Кримінального кодексу України, суб'єкт:
80. Визначте, хто із перелічених осіб НЕ вважається службовою особою?
81. Озеров, будучи директором підприємства вирішив убити народного депутата у зв'язку з його спробою шляхом реалізації своїх повноважень звернути увагу суспільства та правоохоронних органів на незаконну діяльність підприємства. Озеров використав для вбивства отруту, але її виявилось недостатньо і депутат отримав тяжке тілесне ушкодження. Як слід кваліфікувати дії Озерова?
82. У лікарні медсестра висунула вимогу до хворої жінки та її чоловіка надати їй особисто 100 дол. США за якісний медичний догляд за пацієнткою протягом часу перебування у лікарні. Чи підлягає зазначена медсестра кримінальній відповідальності за вчинення корупційного злочину?

83. Особа 1, маючи намір на незаконне заволодіння чужим майном громадян, не маючи відповідної медичної освіти та документів на право зайняття медичною практикою, переконав односельчанина, що є непоганим стоматологом, та незаконно надав медичні послуги по лікуванню та протезуванню зубів, в результаті чого отримав грошові кошти у сумі 5000 гривень. Чи є в діях Особа 1 ознаки складу кримінального правопорушення?

84. На виконання завдання іноземної організації з цілеспрямованої підривної діяльності, з метою ослаблення держави Україна Гордієнко заклад вибухівку на залізничному мосту, однак не встиг її здетонувати, оскільки був затриманий органами безпеки. Як належить кваліфікувати дії Гордієнко?

85. Зайшовши до потяга, Іванов тримав у руці порожню валізу і повідомив провідниці про наявність у ній бомби. Після цього відправка потяга була відкладена, а пасажирів, що знаходились у вагонах змушені були їх покинути. Через деякий час Іванова було затримано працівниками поліції, а порожню валізу вилучено. Як кваліфікувати діяння Іванова?

86. Громадянин П., будучи в стані алкогольного сп'яніння, перебуваючи у квартирі своєї співмешканки К., скориставшись відсутністю сторонніх осіб, з метою задовільнити свою статеву пристрасть, погрожуючи фізичним насильством, вчинив дії, спрямовані на звалтування неповнолітньої дочки співмешканки, про що остання повідомила в правоохоронні органи. На досудовому слідстві підозрюваний П. заявив, що статеві зносини з потерпілою вчинялись не вперше і були добровільними, а про неповнолітній вік дівчини він не знав. Вкажіть, чи містять дії громадянина П. ознаки злочину?

87. Особа 1 та Особа 2, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, на ґрунті неприязних відносин, діючи умисно, вимагали показання у колишнього лісничого про те, хто їх видав за порубку ялинок. З цією метою заподіяли потерпілому кілька ударів, насильно посадили його на крісло, заламали назад руки та приклали до грудей декілька раз гарячу праску. Лісничий від сильного болю закричав і втратив свідомість. Як слід кваліфікувати дії зазначених осіб?

88. 18-річний А. вирішив вступити в статеві зносини із 13-річною Б. Для цього він декілька разів зводив її на морозиво і в кінотеатр. Б., якій подобався А., погодилася на статеві зносини. Відтак одного дня А. здійснив з Б. дії, що виразились у вагінальному проникненні, а наступного дня – оральному. Як оцінити діяння А.?

89. Журба на залізничному вокзалі міста зустрів братів – 15-річного Колю та 14-річного Васю, які вели бродячий спосіб життя. Журба запропонував хлопцям заробити у нього грошей, після чого привіз їх до себе на заміську фазенду. Протягом двох місяців він використовував їх для виконання с/г роботи. На ніч Журба замикав хлопців у підвалі, заковуючи їх у кайданки. Як кваліфікувати дії Журби?

90. Особа 1, будучи керівником приватного підприємства та маючи намір позбавити життя свого колегу по роботі, який систематично висловлювався про бездарне керування Особою 1 та несвоєчасну виплату зарплати працівникам, домовився із Особою 2 про подальшу ліквідацію особи, за що запропонував останній 3000 доларів США. Оскільки Особа 2 не мала

наміру вбивати жертву, тому звернулась із заявою до правоохоронців, в результаті чого вбивство було інсценованим, а Особа 1 затримана. Як кваліфікувати дії Особа 1?

91. Особа 1, будучи напідпитку, почав звинувачувати свою дружину Особа 2 у подружній зраді. Внаслідок сварки подружжя їх малолітній син прокинувся і почав плакати, що неабияк розізлило Особу 1. Він підійшов до дитини, схопив її руками за горло, підняв і почав трясти, нецензурно лаючись. Особа 2, вважаючи, що існує небезпека для життя сина, схопила зі столу кухонний ніж, яким нанесла чоловіку шість проникаючих поранень в грудну клітину та черевну порожнину, в результаті чого Особа 1 наступного дня помер у лікарні, не приходячи до тями. Чи є в діях Особа 2 ознаки кримінально-караного діяння?

92. За аморальну поведінку Т. була позбавлена прав материнства. 7-річного її сина помістили в школу-інтернат і на його утримання стягли аліменти. Аліментів Т. не платила, виїхала до іншого міста і не давала про себе знати два роки. Коли у Т. «заговорила совість», вона нишком забрала сина зі школи-інтернату. Як кваліфікувати дії Т.?

93. Особа 1 через неприязні стосунки вирішила позбавити життя свою колишню дружину. Задля реалізації задуманого Особа 1, дочекалась потерпілу, яка через міський парк поверталась в нічний час із роботи, та завдала останній смертельне ножове поранення, а після цього, скориставшись нагодою, забрала у жертви гаманець із грошима та мобільний телефон. Як кваліфікувати дії Особи 1?

94. Дудніков умисно систематично вчиняв фізичне насильство щодо власної дружини. Його діяння було кваліфіковано за ст. 126-1 КК України. Крім призначеного покарання суд визнав за необхідне призначити Дуднікову обмежувальний захід, передбачений ст. 91-1 КК України. За яких умов суд може застосувати обмежувальний захід?

95. Особа 1, здійснюючи патрулювання, присікла суспільно небезпечну діяльність Особа 2 та, маючи на меті доставляння підозрюваного до відділку поліції, явно виходячи за межі своїх повноважень, застосувала до останнього насильство у вигляді нанесення двох ударів рукояткою табельної зброї. В результаті дій правоохоронця Особі 2 була заподіяна матеріальна шкода в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Чи підлягає кримінальній відповідальності Особа 1?

96. Особа 1, перебуваючи в приміщенні боулінг-клубу в стані алкогольного сп'яніння, помітив перепалку між відвідувачами та вирішив втрутитися. Задля цього, підійшовши до місця суперечки, прагнучи продемонструвати свою зверхність, висловився в бік відвідувачів образливо та нецензурно, чим спровокував масову бійку. В ході бійки Особа 1, дістав із кишені предмет схожий на кастет, який постійно носив із собою, та наніс удари кільком потерпілим, які за висновком експерта мають характер легких тілесних ушкоджень. В результаті дій Особи 1 та масової бійки була призупинена діяльність розважального клубу. Як слід кваліфікувати дії Особи 1?

97. Особа 1 у темний період доби, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вигулював на вулиці свого собаку. При собі мав пістолет, заряджений гумовими кулями несмертельної дії. Намагаючись відігнати від себе зграю бездомних собак, він здійснив кілька пострілів із пістолета у їх напрямку. З цього приводу Особа 2 висловила свої зауваження про неприпустимість таких пострілів у людному місці, на що Особа 1 відреагував нецензурною лайкою і затіяв бійку з Особою 2, в ході якої пострілом із пістолета у ліве стегно заподіяв потерпілому легке тілесне ушкодження. Як слід кваліфікувати дії Особи 1?

98. Особа 1, з метою заволодіння чужим майном, проникла в квартиру Особи 2 та, погрожуючи насильством, що НЕ є небезпечним для життя потерпілої особи, заволоділа грошовими коштами в сумі 150 гривень. Чи є в діях Особи 1 ознаки кримінального правопорушення проти власності з огляду на те, що розмір збитків склав менше 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян?

99. Мисливець Трушкін отримав у подарунок від батька гладкоствольну мисливську гвинтівку, яку постійно зберігав у призначеному для цього металевому сейфі в зарядженому стані. Скориставшись неухважністю батька, його дванадцятирічний син відімкнув сейф і виніс гвинтівку на вулицю, щоб похизуватись нею. Демонструючи її, він випадково натиснув на спусковий гачок. У результаті пострілу загинула сусідська дівчинка. Чи підлягає громадянин Трушкін кримінальній відповідальності?

100. Особа 1, перебуваючи в скрутному матеріальному становищі та не маючи можливості придбати медпрепарати для лікування своєї матері, вирішив викрасти гладкоствольну мисливську зброю у свого колишнього колеги по роботі та продати, знаючи про те, що останній зберігає її незаконно, а тому не буде звертатись до правоохоронних органів із заявою. Реалізуючи свій намір, Особа 1 проникла у гараж колеги, відшукала потрібну їй річ, згодом її продала невідомій особі, а здобуті кошти використала для лікування. Чи є в діях Особи 1 склад кримінального правопорушення?